

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja 8 K pol leta 4 „ četrt leta 2 „ posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise, služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h dvakrat . . . 12 „ trikrat . . . 10 „ za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Poziv.

Že večkrat se je med učiteljstvom sprožila misel, naj bi se ob vsakoletnih glavnih počitnicah prirejali v Ljubljani

„počitniški vseučilišni kurzi“, kjer bi bilo mogoče mnogim po višji izobrazbi težečim tovarišem in tovarišicam ob majhnih pristojbinah v tej ali oni stroki izpopolniti svoje znanje.

Od merodajne strani smo prejeli zagotovilo, da bi se mogel tak tečaj oživotvoriti že v prihodnjih velikih počitnicah, ako bi se zglasilo zadostno število učiteljev-slušateljev. Treba bi pa bilo tudi konstatirati vrsto zanimanja slušateljev, da se morejo ločiti predmeti za predavanja.

Pozivljamo torej tovariše in tovarišice, ki se za stvar zanimajo, da se zglase pisмено do konca aprila t. l. pri podpisnem vodstvu in da obenem naznanijo ali žele poslušati humanistične predmete (jezike, literaturo, zgodovino n. pr. jugoslovansko umetnost itd.) ali realistične.

O nadaljnjih podrobnostih bomo učiteljstvo pravočasno obvestili.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.

V Ljubljani, dne 9. januarja 1908.

Predsednik:

Tajnik:

L. Jelenc.

Drag. Česnik.

„En šomašter je bil . . .“

Od več strani je prejelo „Zavezino“ vodstvo poziv, da naj reagiramo na napad v listu „Naša moč“ (štev. 5, z dne 3. jan. t. l.) Prebrali smo omenjeni pamflet priobčen pod gorjenim naslovom in smo prišli do prepričanja, da pač ni vredno, da bi dostojen človek odgovarjal na take budalosti, pač pa podajamo tukaj učiteljstvu v celoti dotični članek, da bodo videli kakšne zmožnosti tičijo v državnem poslanecu Gostinčarju.

„En šomašter je bil . . .“

Zadnje nedeljo so kranjski liberalni šomaštri pri kisleu cvičku v „Narodnem Domu“

ugibavali in prerajavali, kako bi ljudstvo izobraževali. Neka suha južina iz Štajerske — gospod Pesek — je v svojem predavanju takoj pokazal, kakšna je ta izobrazba. Fanatično-mrščasti govornik se je kar cedil in cvrl od samega mastnega zabavljanja zoper farje, češ, da se debelijo od piščancev, medtem ko kmet strada kakor garjevi pes za plotom. Njegova Šomašterska Učenost je nato S. L. S. zmerjala, da je hinavska in pretiljudska. S. K. S. Z. po preperelih mislih štajerskega profesorja ljudi poneumnjuje in zato morajo liberalni šomaštri osnovati svojo „Narodnosocialno zvezo“, ki bo ljudstvo izbrihtala . . .

Šomaštri hočejo torej ljudstvo izobraziti. Ampak nam se zdi, da je ravno nasprotno potreba in se bo moralo tudi kmalu začeti z delom: Ljudstvo bo šomaštra izobraževalo! To je že zaradi gospoda Peska potrebno, da v prihodnje ne bo javno tako teletensko in sirovo govoril, kakor da bi se bil napil zelenega fuzla. Drugič pa liberalni šomaštri sploh vsi krvavo rabijo šolo ali kak izobraževalni kurz.

V prihodnje bo torej tako izgledalo: Kmečki fant na vasi bo v „Izobraževalnem društvu“ predaval, n. pr. o maniri in dostojnem vedenju, na prvem stolu pa se bo posadil liberalni šomašter in se bo tako izobraževal. Ali pa bo kmečko dekle — in do tega bomo tudi še prišli — govorilo o izobraženosti in poštenju — liberalna šomešterca pa bo poslušala in se učila. Tako si ljudstvo predstavlja „Narodnosocialno zvezo“, tako namreč, da bo narod liberalne šomaštre v skupni zvezi socialno izobraževal, da bodo dostojni člani človeške družbe.

Kajti dozdej tega ni bilo. Otroci pridejo iz šole, pa mnogo jih zna komaj pisati in brati. Drugi so podivjani, da se Bog usmili. Liberalni šomaštri pa v šoli, namesto, da bi A B C razlagali, vpijejo n. pr. v Ljubljani „Živio Hribar“. Kako pa naj otrok postane značajan, ako vidi učitelja, kako fajmoštru dela komplimente, za njegovim hrbtom pa ljudi proti njemu šunta? Od koga naj se otrok nauči strpljivosti, če pa svojega učitelja vidi, kako po oštarijah hujska? Ali more otrok biti spodoben, ako pa učitelja sliši zabavljati

proti ljudem, ki niso njegovega mišljenja? Kako naj otrok spoštuje takega vzgojevalca?

Kaj pa je z izobrazbo? Liberalni šomašter predstavlja višek nevednosti. Človeška zgodovina je zanj edinole zgodovina boja proti farjem, od veronauka samo toliko ve, da zamore potem zabavljati o stvareh, ki jih ne razume, politično obzorje pa se mu suka okoli dveh samih točk: liberalnega špisburgerstva na eni in črnega talarja na drugi strani. Prvega modrost požira, drugega pa onesnažuje.

Kar se pa „Narodnosocialne zveze“ tiče, pa spada to med pred deželnozbornsko volivno stanje liberalne šomašterije. Tako trapasti tudi šomaštri niso, da bi vrjeli vsakemu nebestemu duhu. Jelenci so na komando Hribarjeve častitosti spočeli to nespodobno misel, ki bo gotovo toliko sramežljiva, da ne bo hotela luč sveta zagledati. Kar nosi pečat omejenega liberalnega šomašterstva, to bo naše ljudstvo vrglo na smetišče. Pa ne morda vsled kakega protiodpora ali pa v kakem boju. Ne — samo zato, ker je v naših ljudeh že zdavnej dozorela misel, da nima liberalni učitelj naloge ljudstvo izobraziti, ampak ljudstvo šomaštra. To je tako samoposebi umevna misel, da le kaj. Liberalni učitelj spada v ljudsko šolo na klopi! Šele ko se bo liberalni šomašter od ljudstva naučil praktičnega duha, treznosti in smisla za socialno gospodarsko življenje, potem šele bo sam zmožen ljudi učiti. X.

Zdaj pa naj p. n. učiteljstvo samo sodi, ali je mogoč resen odgovor na take silovite izbruhe sirovosti.

Vodstvo „Zaveze“.

Nadučitelj Potokar pred sodiščem.

Že lansko leto smo imeli, žal, večkrat priliko, da smo se morali v svojem listu baviti z župnikom Oblakom, ki pase duše v Št. Lovrencu ob Temenici na Dolenjskem. Ta blagoslovljeni mož in dušni pastir je vzrok, da se je začela uprav divja gonja v šentlovrenski fari

zoper vse tiste, ki se brezpogojno ne uklanjajo klerikalnemu terorizmu.

Kam dovede klerikalna strast brezsrčnega fanatika, smo povedali v 30. štev. lanskega leta v članku „Maščevanje, ki smrdi do neba.“ — Vsako sredstvo, če je še tako umazano, služi dobro takim ljudem za orožje, saj se čutijo varne v mogočnem zavetju mogočnih gospodov. Vasi Velika Loka, Št. Lovrenc, Mali Videm, Krtina, Žabjek, Mala Loka, Kukenberg, Trnje so se odločno uprle ošabni in trimoglavni komandi župnika Oblaka in če bodo vztrajale neustrašeno pri započetem delu, kakor so to pokazale pri zadnjih državnoborskih volitvah, ko so oddale okrog 70 glasov za naprednega kandidata, jih ne stare nobena sila akoravno pravi Oblak, da ima trdo kožo, da je nihče ne predere.

Danes ne bomo govorili o bojih zaradi ogrlarije, o beri, o fajmoštrovih kupčijah in drugih homatijah, danes pride na vrsto ona nesrečna mlekarica, ki je provzročila pri nas toliko zla, da so začele najbolj pohlevne duše klicati hudiča iz pekla na pomoč. Ta mlekarica je vzrok, da je imel s sodiščem opraviti tudi šentlovrenski nadučitelj Potokar.

Zadeva je zanimiva in vredna, da jo objavimo.

Že predlansko leto meseca novembra so začeli v župnišču fabricirati sirovo maslo. Na vedno drezanje faranov se je preselila mlekarica v Kazinarjevo hišo poleg potoka Temenice, katere vodo uživajo vse zgoraj navedene vasi. Takoj so se pokazale že prej prorokovane posledice. Po Temenici so se začele valiti mlekarice pomije, voda je večkrat kakor s smetano preprežena, da je niti živina ne mara piti. Dasi gredo naše pritožbe navadno v koš, smo dosegli vendar komisijski ogled, ki se je vršil na licu mesta dne 19. avgusta l. l. Z ozirom na dejstvo, da takozvani filter, izpeljan pod mlekarico v Št. Lovrencu, ni siguren, da bi trajno in dobro funkcioniral, je obljubil gospod okrajni nadzdravnik dr. Vavpotič prizadetim strankam, da se bo napravila cementna jama s sesalko za odvažanje nesnage, in pokazal tudi prostor zanj, pozneje pa tudi dostavil, da se bo to zgodilo v 4—6 tednih. Isto je potrdil

LISTEK.

„Domače ognjišče.“

Z veselim srcem in jasnim pogledom v bodočnost je zaključilo „Domače ognjišče“ prvi letnik in z istim čuvstvom stopa ta naš najnovejši list z novim letom v drugi letnik. Tak list nam je bil potreben, zato smo ga ustanovili. Učitelji potrebujemo posebno dandanes stika in vezi z ljudstvom. Nasprotniki naši nas obrekujejo, kjer le morejo in trosijo najgrše laži o šoli in učiteljstvu med narod. Da pa ljudstvo čimprej spozna blagodejno delo učiteljstva in blagoslov šole, zato bo skrbelo „Domače ognjišče“. Seveda, nujno je pa potrebno, da se list čimbolj in čimprej razširi med ljudstvom. To je pa naloga učiteljstva. Umevno je že ob sebi, da mora biti naročnica „Domačega ognjišča“ vsaka šola, vsaka knjižnica, vsako bralno društvo, vsaka čitalnica in vsako okrajno učiteljsko društvo. Stopajoč v

novi letnik „Domačega ognjišča“, se obračamo do svojih dosedanjih naročnikov z najvljudnejšo prošnjo, da ostanejo listu za starše in vzgojevalce slovenske mladine zvesti tudi v bodoče ter pridobe „Domačemu ognjišču“ čim največ novih naročnikov. Somišljenike prosimo, da naznanijo na naslov „Učiteljske tiskarne“ naslove tistih staršev in društev, ki bi se naročili na „Domače ognjišče“. Čim več izvodov bo romalo v posamezne šolske okoliše, tembolj in temhitreje bo rasel ugled šole in dotičnega učiteljstva. Poznamo učitelja, ki ima za vsako vas svojega šolskega okoliša naročen na račun šolarske knjižnice po en izvod „Domačega ognjišča“. Posamezne številke romajo v vsaki vasi od hiše do hiše, in ko so jo vsi prebrali, jo dobi učitelj nazaj, ter jo shrani v knjižnici. In ta vrli tovariš uživa velik ugled med tamošnjim ljudstvom. Tovariš in tovarišica, pojdi in stori tudi ti tako! Zopet drugi učitelj ima v svojem šolskem okolišu kar 36 „Domačih ognjišč“. Tako bi moralo biti marsikje, če ne povsod.

Stari sodrudniki so obljubili „Domačemu ognjišču“ zopet svojo pomoč. Gospodje zdravnik dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški, dr. E. Bretl, dr. Bogdan Derč, dr. Otmar Kraječ, sodni tajnik Fran Milčinski in drugi bodo pisali za list poučne članke o raznih boleznih; tovariši Ferdo Plemič, Anton Pesek, Andrej Rapč in Ivo Trošt i. dr. bodo skrbeli za „listek“. Članke o šoli in domu bodo pisali gg. šolski svetnik dr. Janko Bezjak, Branibor, Dimnik, Gangl, Jelenc, Kabaj, Ljudevit Stiasny i. dr. Pa tudi za dopise je preskrbljeno. Na to stran je torej vse v najboljšem tiru; želimo le, da dobi „Domače ognjišče“ prav mnogo novih naročnikov, potem bo list dosegel svoj namen. Zato naj vsaka učiteljica in vsak učitelj stori v tem pogledu svojo dolžnost.

Solnce in življenje.*

Solnce je izvor vsemu življenju in delu na zemlji. Solnčna toplota dviga vodo kvišku,

* „Napredak“, št. 1., XLIX, str. 45.

pokreta morske struje in vetrove, ki se jih človek poslužuje, ustvarja vire, potoke in reke. S solncem dvignjena v. da pada na zemljo in oživlja rastline. Solnce daje in vzdržuje s svojo svetlobo in toploto življenje, gibanje in delo.

Vredno se je diviti starim narodom, ki so videli po nekem instinktu ali s posebno ostrimi očmi v solnce izvor vsega življenja in so ga oboževali.

Da se solnce utrne in ohladi, kar se tudi nekoč zgodi, bi prestalo na zemlji vse življenje in vse gibanje. Vse bi zmrznilo.

Solnce je izvor vseh snovi na zemlji in tako tudi našega življenja. Snovi našega telesa niso nič drugega nego pretvorjene kemiške snovi, ki jih dobivamo iz hrane. Solnce ustvarja našo hrano, pa je ono edini in poslednji izvor vseh sil, ki jih razvija naše telo, kar je gibanje in delo. Človek je prav tako dete solca kakor so to viri in potoki. Kadar smo žejni nas napaja solnce; kadar smo lačni in trudni, nas krepi solnce; a kadar delamo duševno, delamo to s pomočjo solca.

in obljubil strankam župan sam. Ko se je nato v gostilnici pri Martinu sestavljal zapisnik, ni bilo glede obljube za napravo cementne jame nikakega govora in se je odstavek o jami glasil tako-le:

Pri vsi tej napravi je treba skrbeti, da se posoda v mlekarji snaži in ne zunaj, zraven se mora tudi pomisliti, da na ta način narejen filter le nekaj časa dobro deluje in se mora večkrat premeniti; v to svrhu bi bilo umestno, da bi se dobro cementirana in dobro pokrita greznica napravila, v katero bi se pomije iz kanala izcejale, s sesalko bi se lahko vsebina greznice prilično odstranjevala.

Pri zadete stranke: Josip Kolen, Frančiška Pintar, Albina Baker, Marija Germovšek, so temu vpricho vseh ugovarjale in odšle z opazko, da bodo tedaj podpisale zapisnik, ko bo cementna jama izgotovljena. V enem tednu je izdal župan imenovanim štirim končno razsodbo, to je odlok z dne 22. avgusta 1907, št. 726, v čigar relevantnem delu se glasi:

O. kr. nadzdravnik gospod dr. Vavpotič je izjavil po zapisniku, da se iz zdravstvenih higijeničnih ozirih ne more proti sedanji napravi nič ugovarjati. Vseled te izjave se je komisija izrekla, da je stavba in vsa naprava pravilno narejena ter se od strani županstva potrjuje in daje dovoljenje za uporabo. Pritožba se pritožnikom vsled oglada komisije, sestavljene iz župana in dveh svetovalcev kot neutemeljena zavrne. Pritožniki se proti tej razsodbi imajo pravico pritožiti na občinski odbor tekem 14 dni računši od dneva vročitve.

Ta odlok je bil narejen enostransko, samo v korist župnika Oblaka. O daljnih napravah, ki jih je priporočal v daljnem, zgoraj navedenem odstavku uradnega zapisnika g. državni zdravnik kot umestne, da se napravijo navzlic temu, čeprav proti napravi sami ni nobenega ugovora. To pa bi bilo za sosedo in tudi druge ljudi, ki rabijo vodo Temenice zase in živino, jako važno, da bi v odlok prišlo tudi to, kar je dr. Vavpotič smatral za umestno in povedal v zapisniku. Toda navedeni odlok je to premišljeno zamolčal in bil zaradi tega pomanjkljiv.

Na prošnjo Kolenca je sestavil nadučitelj Potokar zoper ta odlok pritožbo na deželni in občinski odbor po danih informacijah. V pritožbah sta bila med drugimi tudi sledeča stavka: „Ali ni smatrati take izjave — namreč odloka — falsificiranim? Kje je torej resnica?“

Na te besede je začel župan švigati po fari pozvedovat, kdo je sestavil pritožbo in če se je podpisal vsak sam. Podpisov je bilo 34. Nadučitelj je res sestavil pritožbo, a podpisal se ni. Župan je vložil proti nadučit. Potokarju in drugim tožbo po vpokojenemu svetniku Vencajzu. Pri obravnavi v Trebnjem je bila ljuta borba. Razprava je trajala čez 3 ure. Kot priča je bil zaslišan g. dr. Vavpotič. „Slovenec“ je poslal celo urednika Moškerca k obravnavi, ki je takoj brzojavno poročal o izidu razsodbe. Nadučitelj Potokar se je opiral na izvajanje dr. Vavpotiča, ki mu je na dan oglada pravil na postaji, da bo cementna jama v šestih tednih narejena, nadalje na njegovo pismo, kjer pravi, da ga je osupnilo, kako more županstvo izdati tako površen odlok, da je napraviti cementno jamo itd. Da gosp. dr. Vavpotič je na vprašanje nadučiteljevo v gostilnici pri Kolenca, ali je odlok falsificiran ali ne, izjavil: „Kakšen pa, le name

Moč naših mišic in našega mozga prihaja iz krvi, ki organom neprestano dovaja redilnih snovi. Ako bi ne prišla kri samo nekoliko trenutkov v mozeg, bi se človek onesvestil. Kri nastaja iz redilnih snovi hrane, ki jo uživamo. Hrana se različno pripravlja in pretvarja. Hrana je rastlinska in živalska. Živali, ki se hranijo z mesom, se hranijo z onimi živalmi, ki se rede z rastlinjem. Potemtakem bi živali ne mogle živeti brez rastlinja. Tako je rastlinje poslednji in edini izvirek hrane na zemlji. Rastlina pa prihaja ravno od solnca. Svetloba in toplota sta rastlini hrana. Pod vplivom teh naravnih sil razstavlja rastlina ogljikovo kislino, ki se nahaja v zraku, tako da kisik postane prost, ogljik pa obdrži rastlina, ki iz njega tudi v glavnem obstoji. Živa solnčna sila se pretvarja v rastlino. S to rastlinsko snovjo se hrani žival, a z njo se zopet hranijo druge živali, pa tudi človek. Kisik pa, ki ostaja v zraku, služi za dihanje tako živalim kakor človeku, zakaj brez njega ni organskega življenja.

Kadar jemo rastlino ali žival, ki se hrani z rastlinami, sprejemamo vase del solnčne

se oprite pri obravnavi, župan bo pogorel.“ Besedo „falsificiran, ponarejen“ je smatral nadučitelj, kakor so jo smatrali vsi obsojenci, tako, da je odlok pomanjkljiv, kar je tudi v resnici bil, ker ni župan v svojem odloku ničesar omenil o najvažnejši zadevi, o cementni jami. Sodnik je poudarjal, da ni dolžnost županstva, prepisati original v celoti. Opiral se je le na originalni zapisnik, stranke pa so se opirale na županski odlok. Razsodbo je izvajal na podlagi odstavka, da je izjava, ali je v higijeničnem oziru naprava pravilna ali ne, originalu in odloku enaka, in je ni smatrati falsificiranim. Vsi ugovori so bili zaman. Sodišče je obsodilo nadučitelja Potokarja na 3 dni. Kolenca 4, Bukovca in Šlajpaha na 2 dni zapora, oziroma od 20—40 K, dva sta bila oproščena.

Zaradi te razsodbe je nastalo v klerikalnih krogih nepopisno veselje. „Slovenec“ je kar v dveh številkah bobnal o tej zanimivi razpravi in obtožnico celo prej priobčil, preden je vedel, kakšen bo izid razsodbe. „Slovenec“ je priobčil brzojavko na prvem mestu. Kaj si naj človek pri tem misli? Vsa dolina je bila pokonci! Čateški župnik je šel uro daleč iz radovednosti, kakšen bo konec te afere, župan in Oblak sta v Trebnjem obtožence zaničljivo pogledovala, ves klerikalni tabor je bil od veselja kakor blazen nad tem porazom. V Št. Lovrenc je priromal cel kup „Slovenec“, in farovška mati je delila na pragu, češ, pridite, berite, Potokar je obsojen! — Veselje, ki je skozenj prosevala črna škodazelnost, je bilo velikansko, nepopisno, toda — kratkost.

Škodazelnost se namreč kaj rada maščuje. Tudi obsojenci niso obupali, da pri c. kr. okrožnem sodišču v Novem mestu pade krivica in zmagaresnica. In tako se je tudi zgodilo. Dne 23. pret. m. so bili pri vzkljeni obravnavi vsi štirje obtoženci popolnoma oproščeni, razžaljeni župan pa bo imel sedaj malo daljši nos in bo plačal Vencajza, vse druge stroške, kakor tudi zastopnika nadučitelja Potokarja in tovarišev.

Pri vzkljeni obravnavi je vse štiri obtožence zastopal g. dr. Globevnik.

Sedaj je govorila o tej stvari zadnja instanca, zbor štirih, zakonov gotovo večših sodnikov. — Ti so povedali s svojo razsodbo razžaljenemu županstvu velikološkemu, kar mu gre, namreč da postopa pristransko, da dela štafazo župniku Oblaku.

Da, visoko so se dvigale klerikalne glave. Svoje nade in želje so videle že uresničene. Toda pregovor pravi: Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade. In tako so tudi maščevalci zleteli prav nizko. Klerikalni občinski očetje so nadučitelja že prestavili, že so romale pritožbe bogvekam. Potokar mora proč, on ni krščanski, on je kriv vseh preprirov! A kolo se je obrnilo, in pravica je prišla na površje. Tako bomo še marsikaj dosegli, a ne kar čez noč! Bodimo vztrajni in energični, saj nas uče izkušnje, da trajajo boji marsikje na leta, preden starejo krivico in napade nasprotnikov. Ako se Oblak baha s slonovo kožo, naj nas ne straši. Trdnejša od njegove kože je naša volja, vztrajnost in moč!

Da je moralno in materialno ubijanje učiteljstva postalo že kar sistem, nam značijo be-

toplote ali solnčne svetlobe ali solnčne sile, iz česar se ustvarja vsa moč našega telesa in življenja. Ako človek ne je, ne more delati ter izgubi moč. Moč se nadomešča s hrano, a v hrani je spravljena moč, ki prihaja od solnca. Brez solnca ni torej ničesar.

Ob toploti 30 stopinj se pretvori kokošje jajce v 21 dneh v živo bitje. Telesna toplota, ki z njo izvali koklja piščice, prihaja od hrane, ki jo zauživa, a izvor vsi tej toploti je zopet solnce.

Železnica hiti s svojo močjo in vleče veliko breme. Odkod tolika sila? To je solnčna sila, ki se je pred mnogo milijoni let pretvorila v rastlinje, ki je prišlo pod zemljo in se izpremenilo v oglje. A sedaj sila iz oglja žene železnico. Stephenson, izumitelj prve lokomotive, je rekel: „Ničče drugi nega solnčna toplota goni stroj.“ Rastline so vsesale solnčno silo in jo sedaj vračajo. Prav pravi neki glasovit fizik, da je oglje solnce v kleti. Nastalo je iz solnčne toplote, pa se more zopet pretvoriti v toploto, v silo.

sede tega dičnega župnika Oblaka, ki jih je baje izpregovoril: „Ako ne obvelja obsodba v Trebnjem, bodo naši poslanci interpelirali v državnem in deželnem zboru. In če še to ne bo nič pomagalo, da se Potokar stran spravi, potem namignem — Kalteneggerju!

Žalostna nam majka!

Naskoki agrarcev.

Praga, 13. januarja 1908.

— v — Decembra meseca so podali nemški agrarci v državnem zboru predlog, da naj se obvezni obisk šol na kmetih zniža z 8 na 7 let. Zvito koncipirani predlog so izpolnili s prozorno določbo na videz prosvetnega pogoja, naj bi odpadle vse olajšave v posejanju šole in dovoljen bodi izstop iz ljudske šole po 7 letnem obisku samo le koncem šolskega leta. Namesto osmega leta, ki odpade, naj se pripojé k ljudskim šolam gospodarske nadaljevalne šole v obliki nedeljskih in zimskih šol — kot obveznih šol.

Ta predlog je gotovo nazadnjaški in kaj blizu tudi našim agrarcem.

Osrednje učit. društvo, ki je dobro izprevidelo, kaka nevarnost preti v slučaju uzakonjenja te zahteve, se je odzvalo še ob času s protestom na zborovanju učiteljstva, ki se je vršilo ob božičnih praznikih na Žofinu v Pragi.

Po uvodnih besedah šolskega vodje J. S m r t k e je izpregovoril šolski vodja V. K. T u č e k o tem reakcionarnem predlogu, in sicer s kulturnega stališča. Češko učiteljstvo je zastrmelo nad zopetnim in drznim vmešavanjem nazadnjaških življev v narodno šolstvo.

Ponavlja se tu le zopet Lichtensteinov in Ebenhofov predlog in v prvi vrsti gre za znižanje izobrazbe ljudstva. Bati se je, da se naše ljudstvo ne upre takemu nazadnjaškemu predlogu, da pride v današnjih političkih razmerah, ko se vse nagiblje h klerikalizmu, ljudska izobrazba res v nevarnost. Predlog je tako stiliziran, da bi postal popularen, da bi se zdelo, kako se hoče ljudstvu pomagati, da more uporabiti deco za domače delo. Pristavku, da bi se lahko odstranile olajšave, sploh ne verujemo, ker je stranka, ki je to predlagala, sama provzročila olajšave.

Kakor se je vnel v državnem zboru odpor proti naskoku na visoke šole, tako je sedaj treba, da se dvigne v ljudstvu odpor proti nazadnjaškemu predlogu, naj se zniža šolski obisk. Zakaj se naj ravno ljudstvu vzame pravica na izobrazbo in s tem temelj bodoče sreče in blaginje?!

Tega naskoka ne smemo trpeti, in češko učiteljstvo pozivlja vse napredne stranke, da odbijejo ta naskok!

F. V. M o r a v e c, učitelj na meščanski šoli v Pragi, razjasnjuje, zakaj je češko učiteljstvo pripojilo svojemu kulturnemu programu zahtevo devetletnega šolskega obiska in zatrjuje, da je prepričan, da čimdaljebolj razvijajoče se industrialno lice naših kmetijskih okrajev ne dovoljuje že iz gospodarskih razlogov, da bi se na deželi znižal šolski poset, in pričakuje, da tudi naša agrarna stranka zabrani, da bi bil uzakonjen princip, po katerem bi naj zadostala kmetiškemu ljudstvu nižja izobrazba, kakor pa meščanskemu, najsi tudi predlog miri navidez na gmotne interese zemljedecev. O svobodomiselnih in ostalih naprednih strankah pa govornik sploh ne dvomi, da se poslužijo vseh sredstev, da odbijejo naskok.

Na templju starih Egipčanov, posvečenemu bogu solncu, je bilo zapisano: „Ono (solnce) je, ki je napravilo vse, kar obstoji, in ničesar ni, kar bi bilo kdajkoli napravljeno brez njega.“

Brez svetlobe ni življenja, ni sile, ni zdravja. Rastlina ostane brez svetlobe bleđa in nerazvita. Ogljikova kislina se razkraj v oblačnih dneh počasneje nego v vedrih dneh. Ljudje v globokih, mračnih in vlažnih dolinah so duševno slabo nadarjeni, ker se jim ni mogel mozeg prav razviti. Malo solnca — malo tudi pameti.

Kakor je to v fiziškem svetu, tako je tudi v duševnem ali moralnem. Tudi tukaj je svetloba prva in najpotrebnejša. Kjer je duševna svetloba, namreč znanje, znanost, izobrazba in resnica, tam je tudi duševno zdravje in blaginja, medtem ko je ondi, kjer vlada tema, glupost, praznovestvo in suženjstvo.

Kakor daje solnčna svetloba življenje in moč, tako donša tudi duševna svetloba napredek, moč in srečo.

Davorin Trstenjak.

Težnje vseh svobodomiselnih strank morajo meriti k temu, da se odpravi škoda, ki je doletela šolsko organizacijo s šolsko novelo; iz šolskega vprašanja mora postati ljudsko in narodno vprašanje.

Prav mnogo store tu lahko učitelji s taktičkim, mirnim, resnim nastopanjem in zlasti s tem, da z veseljem prevzamejo vzgajanje — ljudstva in praktičsko dokažejo, da ne gre učiteljstvu samo za stanovska vprašanja, marveč za ljudsko stvar in prospeh narodov.

Sicer pa tudi vprašanje znižanja šolskega obiska ni vprašanje stanovskega interesa marveč stvar eminentno politička in občenanodna.

Brez debate se je sprejela potem naslednja resolucija, predlagana in utemeljena od predsednika učitelja Jos. Č e r n e g a :

Češko učiteljstvo, zbrano dne 28. grudna 1907 v Pragi, uvažeje akcijo nemških agrarcev, da se oškoduje vrednost naših narodnih šol potom znižanja šolskega obiska na 7 let in upošteva posledice, ki bi sigurno nastale v znižanju narodne izobrazbe, je tudi proti naskokom, ki so bili storjeni s te strani na katoliškem zborovanju na Dunaju in na svobodno vedo na visokih šolah. Prepričano je tudi, da gre tu za škodo, ki naj se naredi narodni kulturi v nje lastnih korenih in izjavlja, da so zbudili omenjeni naskoki v organizovanem učiteljstvu globok odpor. Smatra za svojo dolžnost, delati v našem ljudstvu na to, da se stavi vsa napredna javnost, zlasti njena žurnalistika in njeni politički zastopniki prvi v bran proti nameram nazadnjaškim in da ne pripuste možnosti, da uresničijo namene nazadnjakov!

Misli starega nadučitelja.

Gospod urednik! Zakaj pišete vedno proti klerikalcem, da s tem škodujete vsemu učiteljstvu?! Klerikalci bi nam jako radi pomagali, a jih Vi vedno napadate. Oni so bili in so tudi sedaj odkriti prijatelji pravih učiteljev, a ne takih, kakor jih Vi vzgajate. Končno boste menda vendar prišli do pravega spoznanja. Izpokorite se še o pravem času! Vaša krivda bo, ako bo toliko učiteljev, ki priznavajo Vaša načela, še nadalje stradalo in trpelo razna preganjanja. Klerikalci so že trdno sklenili, da bodo vse učitelje, ki so z ljudstvom, prav bogato nagradili.

Prav v kratkem jim hočejo nakloniti mežnarske službe. Tudi k svojim gostijam jih hočejo pritegniti, da bodo smeli nositi na mizo in v kuhinji obrati kako kost. Ne razumem, kako da nimate smisla za blažene stare čase!

Pa pustiva šalo na stran! Klerikalci so poizkusili že vsa sredstva, kako bi bilo mogoče napredno učiteljstvo spraviti v svoj tabor. Vse grožnje, vsa ovađuštva, prilizovanja in prošnje — vse jim ni nič pomagalo. Učiteljstvo je kot pravi vzgojevalec svojega milega naroda ostalo zvesto svojemu poklicu. Sedaj mislijo poizkusiti z najgršim sredstvom: s podkupovanjem. Trdno sem prepričan, da je jako malo takih tovarišev med nami, ki bi bili pripravljeni za skledo leče prodati svoj značaj in svojo prostost. Naše geslo mora biti slejkoprej: neizprosni boj hudobnemu klerikalizmu. Mi ne prosimo nikake milosti. Tudi nismo mi ljudstvo dolžni nikake hvaležnosti, ampak ljudstvo jo je dolžno nam. Mi smo dobrotniki ljudstva, a ne ono naš dobrotnik. Ljudstvo je naš dolžnik, a ne mi njegov. Vsak delavec dobiva za svoje delo primerno plačilo, samo nam učiteljem plačuje ljudstvo po krivdi klerikalcev komaj polovico, a drugo polovico nam ostaja dolžno. Temu pa mora biti konec in bo tudi kmalu konec. Klerikalci dobro vedo, da se bo moralo za učitelje v kratkem kaj storiti. Sedaj bi radi stvar tako zasukali, da bi bili izboljšanja deležni samo njihovi privrženci.

Ko so bile plače zvišane duhovnikom, niso klerikalci prav nič delali izjeme ne med davkoplačevalci in ne med duhovniki. Vsak davkoplačevalec mora prispevati za njihove plače, naj bo katoličan ali jud, in tudi vsak duhovnik je deležen povišanja, ali je z ljudstvom ali proti ljudstvu. In tako bo tudi pri nas. Vsak davkoplačevalec bo moral plačati, ali šolo rabi ali ne in ali je z učiteljem zadovoljen ali ne.

Zakaj pa duhovniki pobirajo biro tudi pri svojih političkih nasprotnikih?!

Klerikalci sami dobro vedo, da je vse njih pisarenje zadnji čas edino le zato, da bi

Dalje v prilogi.

zbežali kakega neizkušnega učitelja in da bi še bolj nahujkali nevedno ljudstvo proti učitelstvu in šoli. S tem mislijo vsaj nekaj časa zavleči izpolnitev naših pravičnih zahtev. Vsak učitelj naj bo uverjen, da je v interesu klerikalcev, da se naše plače ne izboljšajo. Ako prestopimo vsi danes v klerikalni tabor ali pa če ostanemo njih neizprosni protivniki; plače nam bodo takrat izboljšali, kadar bodo v to prisiljeni. Ako se bomo borili še naprej, si priborimo svojo popolno neodvisnost. Ako se jim pa vdamo, izgubimo ne svoje pravice in v kratkem bi postali pravi sužnji svojih „gospodov“. Klerikalec skrbi edino le zase, a nikdar ne dopusti, da bi poleg njega smel še kdo drug svobodno in udobno živeti. Najzlastnejše zglede imamo pri organistih in cerkovnikih. Ti so vsi v njih taboru in so najhujši njih agitatorji, a so med vsemi stanovno najslabše plačani in uživajo med vsemi državljanji najmanj svobode. Njih žalostni položaj bi duhovniki prav lahko izboljšali, a je v njih interesu, da še nadalje ostanejo njihovi sužnji.

Tudi učiteljem bi bili že davno lahko primerno zvišali plačo. Ni res, da bi dežela tega ne zmogla. Če se za napravo novih farovskih hlevov, ki pa skoraj prazni stoje, ker se duhovniki poleg politike in raznih društvenih zadev ne utegneje več pečati z živinorejo, lahko napravi 50% naklad za več let, potem bi se bilo dalo tudi povišati deželno naklado za 5%. Če bi se ljudi prej ne hujkalo, bi se za zvišanje 5% dež. naklade niti ne zmenilo za toliko časa, da bi se bil denar dobil kje drugod. Kdo pa se zmeni, če se jih prej ne hujka, ko se občinska naklada zviša za 5 ali 10%? Prav nihče! Klerikalci pač ne trpe, da bi bil v fari poleg župnika še kak drug gospod, zato mora ostati učitelj še nadalje — siromak.

Vsaka krivica se mora prekoslej maščevati. To se bo zgodilo tudi s klerikalci.

Njih poslednji bodo še bridko čutili samopašno nastopanje sedanjih klerikalnih kolovodij. Da se to čim prej zgodi, v to hočemo pomagati tudi starejši tovariši, ki smo od klerikalcev že toliko pretrpeli, da mlajši niti pojma nimajo o tem, zato pa ne vedo prav ceniti našega odpora. Torej, le pogumno naprej!

Končno še besedo onim zavednim tovarišem, ki se izgovarjajo, da iz verskega prepričanja pripadajo klerikalni stranki! Od kdaj smo pa napredni učitelji proti veri? Mi smo bolj verni kot klerikalci sami. Za vero se jim ni prav nič bati. Obstanek vere je zagotovljen po zatrdilu Kristusa samega. Pomisljijo naj pa, da smo se v verouku tudi učili, da je ravno tisti apostel, ki mu je Kristus obstanek vere zagotovil in ki ga je sam postavil za vladarja, iz sebičnih namenov njega trikrat zatajil, preden je petelin dvakrat zapel. Pomisljijo naj nadalje, da ni brez pomena, da je bil med dvanajstimi apostoli, ki jih je vsevedni Kristus sam izbral, Judež, kateri ga je prodal za trideset srebrnikov. Kaj se pa dandanes lahko godi, ki njihov naslednik ne postavlja Kristusa, ampak jih nastavlja neke razne politiki! Ne vera, ampak njihov grdi klerikalizem je v nevarnosti.

Temu pa mora biti enkrat konec. To pa je naše delo.

Naskok na šolo.

„Rdeči Prapor“ dokazuje, da se sovražniki šole zopet oglašajo. Preden so šli državni poslanci na počitnice, so krščanski socialci vložili predlog, ki zahteva, naj se zniža dobo šolske obveznosti na kmetih z osemih na sedem let. Za predlagalci stoji seveda vsa klerikalna vojska, ki se že od nekdaj trudi na vse kriplje za omejitve prosvete in izobrazbe. V besedilu je sedanji predlog drugačen kakor so bi predlogi Lichtensteina, Verganija i. t. d., dognati pa hoče prav to, kar so hoteli oni.

Če zahtevajo klerikalci znižanje šolske dobe na sedem ali pa na šest let, je v bistvu prav vseeno. Če bi se jim posrečilo, da bi odbili eno leto, bi prišli kmalu z drugo pa s tretjo zahtevo, dokler ne bi ostala le še štiri leta na papirju; in nadalje bi grabili in grabili, dokler ne bi dobili sploh šole v svoje krepilje.

Krščanski socialci utemeljujejo svojo zahtevo. Seveda vsakdo je imel pripravljen izgovor, če je kdaj kaj zahteval. Zniža naj se šolsko dobo samo na deželi, izvzemši večja mesta in industrialne kraje. Bogaboječja družba ve, da z mesti in industrialnimi kraji ne sme poizkušati takih eksperimentov, ker bi jo delavci pogнали,

da bi se kar kadilo. Ampak skromna je, pa si misli: „Če bi se le sploh začelo. Ako se poslabša šolstvo le na kmetih, pridejo potem že tudi mesta in industrialni kraji na vrsto.“

Zavili so svoj predlog tudi v prikupljivo obleko. „Odpravi naj se“ — pravijo — „vse šolske olajšave.“ In povrh se priporoča nedeljske in zimske šole.

Vse to je navaden humbug, ki ne more preslepiti žive duše, če le količkaj misli. Šolske olajšave, dovoljenja, da smejo škotlje poleti ostajati doma i. t. d., so gotovo škodljive. Zato ker so škodljive, se jih pa vendar ne sme v drugi obliki kar zakonito uvesti. Sedanja šolska doba je prekratka, da bi se otroci naučili vsega, kar potrebujejo pozneje v življenju. Posebno je zato prekratka, ker se jo z omenjenimi izjemami skrajšuje. Zdjaj pa pridejo modrijani krščanski, pa pravijo: Ker je šolska obveznost prekratka, jo pa — skrajšajmo!

Takozvane olajšave je treba odpraviti; to je res. Kar se je fant pozimi naučil, pozabi poleti, ko sploh ne vidi šole odnotraj. Zato je treba skrbeti, da bodo hodili učenci tudi poleti v šolo. In ker se v osemih letih ne navadijo dosti, je logiška posledica, da bi morali hoditi devet ali deset let v šolo, ne pa, da se jih spodi po sedmem letu domov.

Preprobožni bratje se vedejo tako, kakor da bi jih vodila sama skrb za kmeta. Eno leto prej bo lahko porabil fanta za delo — pravijo. Ampak praktičsko je ta politika naravnost sovražna kmetu. Industrialnim krajem priznavajo pravico do osemletnega šolstva. Zakaj? Edini pametni razlog je pač ta, da je delavcu treba več znanja. Če je pa to res, tedaj naj krščansko-socialni možjani razumejo, zakaj bi bilo treba kmetu manj znanja, zakaj bi bilo koristno, če bi bil bolj neumen. In kaj, če si mora kmetiški sin sam poiskati dela v industriji, n. pr. v rudniku? Potem bi bil menda pač na slabšem napram onim delavcem, ki so obiskavali šolo osem let. Kdor pa hoče to, se ne more imenovati prijatelj kmetom.

Koristi kmetov so v tej reči sploh jako nizka pretveza. Kmeta, ki mora propasti, če ne pride trinajstleten fant eno leto pomagat na polje, sploh ni mogoče rešiti. Kdo naj verjame, da bi se rešil mali posestnik, ki je že z eno nogo v Ameriki, če mu pride pomagat sin, ki je še deček, ne pa mladenič.

To je prazen izgovor za klerikalce. Besnica je pa ta, da jim izobrazba ljudstva ne diši. Kakor se jim je delavstvo, ki nekaj zna in ve, izmuznilo iz rok, tako se boje, da jim pokažejo tudi kmetje hrbet, če se kaj več nauče. Klerikalci namreč sami ne verujejo v trajno privlačno moč svojih dogem. Sami nimajo toliko vere. Svoje nauke vsiljujejo samo nevednim, neumnim ljudem lahko v glavo in zato žele, da bi bilo prav veliko takih nevednih in neumnih ljudi na svetu. Tedaj bi jim evetela ajda!

Ker je izobrazba nasprotnica klerikalizma, zato se je klerikalci boje. In ker vidijo, da je ne morejo pobiti z enim udarcem, so tudi pripravljene, poneumniti ljudstvo polagama, korak za korakom. Le poneumniti! Takrat bi padala zanje mana za nebes.

Vsa ta demagogija je pa preveč očitna in zato ne bo preslepila odprtih oči. Če bi še državni zbor, ki ima protiklerikalno večino, dal potuho klerikalcem v državnem zboru, tedaj bi zaslužil, da se ga kar hipoma razžene. Toda klerikalci se vsele prezgodaj. Jezuitska nakana jim mora izpodleteti v parlamentu. Izven parlamenta mora pa ljudstvo paziti.

Pisarna.

LIX.

Odgovor na 58. vprašanje v 2. št. letošnjega „Učiteljskega Tovariša“ je popolnoma napačen.

Niti dnevnik, niti podrobna razdelitev učiva nista v zmislu § 136. dok. šolskega in učnega reda ter v zmislu razpisa c. kr. dež. šolskega sveta kranjskega z dne 31. maja 1902, št. 345, uradna spisa.

Da je to res, nam kaže nastopni slučaj. Od učitelja R. je zahteval šolski voditelj na Kr., naj mu koncem šolskega leta izroči dnevnik in podrobno razdelitev učiva za — šolski arhiv. Učitelj R. je to zahtevo odklonil ter šele na ukaz c. kr. okrajnega šolskega sveta oboje izročil nadučitelju, obenem pa se tudi pritožil na c. kr. deželni šolski svet.

Ta je ukazal, naj nadučitelj vrne učitelju B. dnevnik in podrobno razdelitev učiva, ker je oboje (kakor ročni katalog) osebna last učitelja B.

Dostavek uredništva: S tem je torej dognano, da dnevnik in tudi podrobna razdelitev učiva nista uradna spisa in jih šolski voditelj ne sme koncem šolskega leta zahtevati za šolski arhiv, ker sta dnevnik in podrobna razdelitev učiva učiteljeva last.

Če je pa razrednik primoran ali ne oddati dnevnik in podrobno razdelitev učiva šolskemu voditelju v pregled, o tem pa pravi razpis c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 31. maja 1902., št. 345, tako-le:

„Die Ausführung der Stoffverteilung bezw. die Führung des Tagebuchs ist im Sinne des § 26 alin. 2. der Schul- u. Unterrichtsordnung bezw. des § 2 lit. i—n und der §§ 3 u. 4 des Min. Erl. v. 18. Mai, 1869, Z. 140/Prs. M. V. Bl. Nr. 44, des § 29 Pkt. 3, 4 und 5. des Ges. v. 25. Februar 1870, L. G. Bl. Nr. 11 und nach der Min. Vrdg. vom 3. November 1899, Z. 9571, Bl. Nr. 59, von den Oberlehrern resp. den Bezirksschulinspektoren und vom Landeschulinspektor genau zu überwachen.“

S tem je torej dokazano, da je učitelj primoran oddati nadučitelju v pregled tudi dnevnik, čeprav ni uradni spis (čeprav je osebna last učiteljeva).

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo bo imelo 22. letošnje mesečno zborovanje v sredo, dne 23. januarja v restavraciji hotela „Južni kolodvor“. Predaval bo tov. L. Jelenc „o razstavi v Londonu“. Začetek ob 8. Gosti dobro došli!

Učiteljsko v Krškem, na Vidmu, v Leskoven in v Rajhenburgu je ustanovilo svoj „Krožek“. Prvi sestanek je v sredo, dne 22. prosinca t. l. ob 7. uri zvečer v gostilnici Fr. Gregoriča v Krškem. Na snidenje!

Štajersko.

Vodstvo „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ je imelo dne 30. dec. 1907 svojo prvo sejo v Celju v „Narodnem domu“, ki so se je razen enega, ki je bil nujno zadržan, udeležili vsi odborniki. Odbor se je sestavil sledeče: namestnik tovariš Jos. Mesiček, nadučitelj v Sevnici, tajnik tovariš Ignac Šijanec, učitelj v Gornjem gradu, blagajnik Ivan Pušenjak, šolski voditelj v Šmihelu nad Mozirjem, ki mu odslej vsa p. n. učiteljska društva pošiljajo svoje dneške. Za leto 1906 in 1907 je plačati od vsakega člana za „Lehrerbund“ 30 h in za „Zvezo“ 20 h, torej skupaj 50 h. Za l. 1908 pa je plačati od vsakega člana skupaj 1 K.

Vodstvo „Zveze“ Učiteljsko društvo za šentlenartski okraj je zborovalo dne 6. t. m. pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Udeležba je bila še precej povoljna, vsaj za naš okraj, ki mora vedno računati s slabimi občili. Ta dan se sicer nihče ni mogel izgovarjati na slabo cesto ali grdo vreme. A nekateri društveniki so že takšni, da jim je poleti prevročje, pozimi premrzlo, sedaj preprašna, sedaj preblatna pot, da bi se udeležili zborovanja. Tovariši, več stanovskega ponosa, več zadržanega smisla, in nam vsem bo pomagano!

Društvu je nanovo pristopil tov. Zabukošek Anton, ki se je preselil od Sv. Marjete k Sv. Lenartu. Izmed dopisov je omeniti „Zavezino“ vabilo zaradi podpiranja zavarovalne banke Slavije. Ker prispeva ta banka od učiteljskih zavarovanj lepe vsote učiteljski organizaciji, se jo sklone splošno podpirati. Letos nakaže Slavija „Zavezi“ zopet 4083 K 34 h. Lepa vsota to! Zato pa, tovariši, ki še niste zavarovani, zavarujte se pri Slaviji: oni pa, ki ste pristopili drugim zavarovalnim društvom, prodajte svojo polico ali pa razrušite sklenjeno pogodbo ter pristopite k Slaviji; zakaj le ta prispeva slovenskemu učiteljskemu zakladu.

Tov. Urek nato zanimivo poroča o vseučiteljskem zborovanju na Dunaju. Ali nam priinese to zborovanje zaželjenega sadu, se ne more konstatirati. Vsaj pičla udeležba poslancev ne da mnogo upati.

Poročilo o „Zavezinem“ zborovanju v Radovljici izostane, ker se je o njem obsirno razpravljalo v „Učit. Tov.“

Ko je podal tajnik in blagajnik svoje letno poročilo se preide k volitvam. Voli se enoglasno stari odbor namreč: Kopic Jakob, Kranjc Franc, Klemenčič Jožef, Wutt Josipina in Kovačič Jakob.

Nato poroča tov. Škrjanec o zadnjih sejah okr. šolskega sveta. Njegovo poročilo se vzame naznanje.

Med predlogi se sklone povišati društvenino na 3 K.

Na lanskem občnem zboru sestavljeni komite (tov. Maurič, Ješovnik, Berlič) za sestavo društvene kronike se sklone pozvati na delovanje, da v teku pol leta kroniko sestavi, sicer se bo nečastno razpustil.

Učiteljsko šentlenartskega okraja popolnoma soglašajo s tov. Gselmanom, da je bil letošnji 2. januar šole prost dan. Tudi učiteljsko ni imelo šole.

Prihodnje zborovanje se vrši 5. marca pri Sv. Lenartu Tovariši, pridite vsi!

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo 9. t. m. v Slovenski Bistrici ob precejšnji udeležbi. Sploh moramo konstatovati, da se je začelo naše društvo v zadnjem času prav živahno razvijati. Pri zborovanju in po njem jame vladati ono razpoloženje, ki je potrebno za razmotrivanje stanovskih zadev in ki je naše razvedrilo. Žal, da vkljub temu še ta in ona tovarišica in tovariš prezirata društvene sestanke, ki se vrše itak jedva vsak drugi mesec. Nekam čudno nezvesti so nam postali zlasti Makolčani.

V preteklem letu je zborovalo društvo štirikrat, impozantno je bilo zborovanje v Poljčanah, kjer sta predavala tov. Pesek in dr. Pivko; udeležilo se ga je do sto učiteljic in učiteljev.

Po prečitaniu zapisnika je nadaljeval tov. Kocl svoje predavanje „Kulturno delo učiteljskega izven šole“. Na podlagi Peskove brošure je govoril zanimivo o tem aktualnem vprašanju ter med drugim pripomnil, da prihajajo še tuintam na učiteljsko politično klerikalni listi, dočim „Uč. Tov.“ nimajo. Njegov predlog, da se naš okraj v svrhu lažjega poslovanja razdeli v tri okrožja (pohorsko, poljsko, dravinjsko) se je sprejel z odobravanjem.

V odsek za izvenšolsko delovanje so bili izvoljeni za prvo okrožje tov. Feigl in Šerbak, za drugo tov. Wester in Polanec, za tretje tov. Hribar in Varl; predsedoval bo odseku tovariš Kocl.

Posebno se je še naglaševalo prirejanje učiteljskih krožkov in roditeljskih večerov. Tovarišica gđ. Wester predlaga, naj bi kdo o tem pri prihodnjem zborovanju referiral; izvoli se tov. Hribar.

Za tem je poročal tov. Krotky o upravnem zborovanju „Zveze“ v Celju; občni zbor bo v Veliki noči.

„Lehrerbund“ zboruje 2. februarja, naše društvo bo zastopal delegat Polanec.

Tov. Vrščič je poročal o izpremembi društvenih pravil, ki so se odobrila s pristavkom tov. Kocla k točki drugi, da sme društvo prirejati tudi predavanja, veselice, koncerte, predstave, ustanavljati ljudske knjižnice itd.

Blagajničarka gđ. Feigl je podala letni račun, ki izkazuje 79 K 15 h dohodkov in 60 K 54 h izdatkov. Račune sta pregledala tov. Krotky in Hribar.

Pred volitvami novega odbora je predsednik Polanec odločno odklonil izvolitev predsednikom; stal je na čelu društva osem let, ter je osobito njegova zasluga, da je dobilo društvo narodni značaj.

Navzoči društveniki so mu izkazali svoje zaupanje s tem, da so ga vkljub njegovi odločni izjavi volili predsednikom; ker pa je popolnovo vztrajal na svojem stališču, se je izvolil in konstituiral sledeči odbor: predsednik tov. Kocl, podpredsednik tov. Polanec, blagajničarka tov. gđ. Schreinerjeva, tajnica tov. gđ. Kunejvera, odborniki tov. Krotky, Šerbak, Vrščič; pevodja tov. Kocl.

Ljutomersko učiteljsko društvo je zborovalo v Ljutomeru dne 9. prosinca 1908 ob navzočnosti 16 članov. Nameravani občni zbor se preloži na prihodnji mesec zaradi nesklepnosti zborovanja.

Predsednik Ivan Tomažič otvori zborovanje z iskrenimi čestitkami k novemu letu.

Nato prečita sledeče dopise:

1. Dopis „Zaveze“ glede banke Slavije. Z ozirom na koristi, ki jih ima naša „Zaveza“ od tega zavoda, naj bi bil vsak učitelj in učiteljica zavarovan pri Slaviji, tov. Cvetko predlaga, naj se takoj sestavi seznam vseh zavarovancev v našem okraju. Za gornjeradgonski okraj preskrbi tak seznam tov. Pertl.

2. Dopis „Zveze štaj. učiteljev in učiteljic“ glede premembe pravil in glede zastale članarine za leto 1906 in 1907. Društvo poravnava dolžno članarino v najkrajšem času.

3. Dalje prečita okrožnico štaj. socialnega odseka za izvenšolsko delovanje, ki je provzročila prav živahno razpravo. Naš pesimist tov. Vanda odobrava sicer socialne odseke, dvomi pa, ako se bo ta preveč idealni program mogel tudi izvesti. Tov. Cvetko zagovarja idealno stališče, na katerega se je postavil odsek, ker s tem še ni rečeno, da bi se moralo strogo vse izvajati, kar se priporoča. Glede roditeljskih večerov je tov. Tomažič mnenja, naj na teh predava le domače učite, obojbe, potovalni učitelji so predragi, tudi ne odobrava predloga tov. Peska, da bi socialni odseki izmed sebe volili predsednika, tajnika itd. Dopise, ki so namenjeni odseku, naj sprejema predsednik učit. društva.

Nato poroča tov. Mavrič o nalogi, ki si jo je stavil naš odsek za izvenšolsko delovanje. V načrt so se sprejele sledeče točke:

1. Povzdigniti v našem okraju stanovsko zavest s tem, da se privabi tudi one tovariše, ozir. tovarišice v naše društvo, ki doslej še niso udje. Agitira naj se za stanovske liste in Slov. Šolsko Matico.

2. Podpirati liste, ki so naklonjeni šoli in učiteljstvu, nasprotno postopati brezobzirno proti listom, ki blatijo čast učiteljstva. Z vsemi močmi delati za procvit naše Ciril-Methodove družbe.

3. Pri izvenšolskem delu naj se obrača posebna pozornost šoli odrasli mladini. V ta namen naj se uvedejo nadaljevalni izobraževalni tečajji za dečke in dekleta.

4. Tudi stik med šolo in domom naj se goji. Priredijo naj se roditeljski večeri.

5. Razširja naj se liste „Dom. ognjišče“ in „Slov. Gospodinja“.

6. Gleda naj se na to, da se v Ljutomeru ustanovi ljudska knjižnica in otroški vrtec.

Tov. Wessnerjeva predlaga, da se naj agitira za družbo sv. Mohorja. Tov. Cvetko poudarja, da nima nihče nič proti tej družbi, ki zamore biti z izdajanjem res dobrih knjig eminentne važnosti za ljudsko prosveto. Tov. Tomažič prečita slednjič dopis tov. Peska v katerem naznanja, da se snuje narodna socialna zveza.

Občni zbor učit. društva za brežiško-sevniški okraj se je vršil dne 6. pros. t. l. na Vidmu. Kot gosta sta bila navzoča gđd. Perhavčeva, učit. v Leskovcu, in tov. Voglar, učit. v Celju.

Predsednik tov. Knapič je podal letno poročilo. Z njemu lastnim sarkazmom je udrihal po onih mlačnežih, ki se sedaj niso sami s seboj na jasnem, kam spadajo. Ti le sede doma za pečko ter študirajo svoj „Leibjournal“, medtem ko se drugi pehajo za svoje in seveda tudi njihove interese. Njih geslo menda je: „Pri delu stopi v stran, da imajo drugi prostora.“ Ko pa le pade kakšno zrno tudi učiteljstvu v jaslji, tedaj so oni prvi, ki pridejo po „svoj“ del-ž. „Ni mi znan noben slučaj,“ je rekel govornik, „da bi letos le eden teh mlačnežev odklonil draginjsko doklado.“ In takih parasitov je v našem okraju še mnogo! No, nekateri bi sicer že pristopili k društvu, a „nočejo si omadeževati svoje duše z grehom, da bi bili člani liberalnega učiteljskega društva!“ Da, res, to bi bilo grozno!

Z veseljem pa moramo konstatirati pojav, da se gospodične tovarišice z vedno večjo vneto oklepajo društva. Le tako naprej!

Račun iz l. 1907 izkazuje 345,44 K dohodkov in 242,60 K stroškov; prebitok torej 102,84 K. Razen tega je še 72 K aktivnih. Pozivljamo pri tej priliki one društvenike, ki še kaj dolgujejo, da svoj dolg nemudoma poravnajo, da moremo lansko naročnino za „Učit. Tov.“ plačati. Znesek naj se blagovoli poslati tov. predsedniku!

Pregledovalci računov, gđd. Gomilšek, Windischer in tov. Pečnik, so račune pregledali ter jih našli v redu, nakar se je na predlog tov. Pečnika podelil gđd. blagajničarki absolutorij.

Opozarjam člane, ki jih ni bilo pri zadnjem zborovanju, na sklep občnega zbora, da znaša članarina odslej 3 K. Kdor je torej tudi naročen na „Učit. Tov.“ potom društva, vplača v društveno blagajnico letnih 11 K. Naročnikov „Učit. Tov.“ potom društva štejemo do sedaj 29. Upamo pa, da se število poveča, zakaj „učitelj ali učiteljica brez stanovskega glasila je suha veja v našem stanu“, piše zadnji „Tovariš“.

Ker je član upravnega odbora „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, tov. Mešiček, izvoljen v nje vodstvo se izvoli v upravni odbor tov. Tomine.

Društvo bo odslej vse svoje dopise kolokovalo z narodnim kolkom.

Pri zborovanjih se razpošlje mnogo razglednic. Zato nasvetuje tov. Pečnik, da si društvo nabavi razglednic družbe sv. Cirila in Metoda ter jih pri zborovanju razpečava.

Na podlagi A. Peskove brošurice „Na delo med ljudstvo“ se izvolijo v socialni odsek tov. Jamšek, Knapič, Mešiček, Potočnik, Tomine.

V gostilnici ge. Podjedove, kjer smo se po zborovanju sestali, smo nabrali 14 K, ki smo jih poslali tlačenim mariborskim naprednim četrtletnikom kot znak simpatije.

Srednješolski vestnik.

Osebnosti. Ravnatelj hrvaške državne gimnazije v Pazinu, Ivan Kos, in ravnatelj italijanske državne gimnazije v Kopru, Ivan Bisac, sta pomaknjena v šesti činovni razred. — Profesor na moškem učiteljskem v Ljubljani, Martin Sinkovič, je pomaknjem v sedmi plačilni razred.

Za šolskega svetnika je imenovan Ivan Štrukelj, profesor v Kotoru, ki je šel v pokoj. Deželni šolski nadzornik v Zadru, M. Za valal, je odlikovan z redom železne krone III. vrste.

Društvo slovenskih profesorjev je priredilo prijateljski sestanek v soboto, dne 11. t. m., ob 8. uri zvečer v restavraciji Narodnega doma v Ljubljani. Dr. Fr. Ilesič je predaval o kvinkvenalki in pedagoški kazni.

Reforma srednjih šol. Dne 12. t. m. je imela anketa za reformo srednjih šol

sejo, kjer sta govorila minister dr. Gessmann in grof Dzieduszyki. V nedeljo je zopet seja. Govorili bodo dr. Masaryk, dr. Redlich, Erb in Renner.

Teze o maturi, ki jih je zastopal g. prof. dr. Tominek na drugi glavni skupščini „Društva slovenskih profesorjev“ v Ljubljani, dne 22. decembra 1907 in ki se bo o njih sklepalo na prihodnji glavni skupščini: 1. Matura je kot zaključek in višek srednješolskih študij iz praktično-življenjskih in teoretsko-pedagoških ozir. potrebna in koristna. — 2. Skrbeti je za to, da se potrebni pregledi posameznih predmetov pripravljajo že tekom zadnjih šolskih let, zlasti v najvišjem razredu. — 3. Abiturijentu naj se nudi prilika, da pri maturi pokaže morebitno odlično svoje znanje na kakem posebnem, njemu priročnem in komisiji pravčasno pripravljenem šolskosnovnem polju. — 4. Razsodnosti komisije se prepučša, da uveljavlja v ozira vrednih slučajih kompenzacija za en predmet. — 5. Isto veljaj za dispense, ki se naj dovoljujejo zlasti za predmete s pismenimi nalagami. — 6. Ves izpit naj se vrši natančno po predpisih v „Navodilih“ (str. 32. — Organ. načrt, § 84). — 7. Po vsem tem je in bodi matura zaključni srednješolski izpit, a ne more biti višješolski sprejemni izpit — O teh tezah priobčimo tudi midiskusijo.

Resolucije, sklenjene na drugi glavni skupščini „Društva slovenskih profesorjev“ v Ljubljani, dne 22. decembra 1907: I. Vsak narod imej šole v svojem jeziku. To zahteva pedagogika in državni zakon. Uvažujoč to neovržno istino, zahteva društva slovenskih profesorjev, da se ji ugoti tudi pri Slovencih v popolnem obsegu, t. j. v vseh predmetih. — II. S stališča pedagogike in zakonitih določb zahtevamo poleg gimnazij istotako slovenskih realk, učiteljskih, obrtnih in trgovskih šol. — III. Ker so na Štajevskem, Koroškem in Primorskem baš tako in taki Slovenci kakor na Kranjskem, zato srednje šolstvo v teh pokrajinah ne sme biti urejeno drugače nego na Kranjskem. Kar se je smatralo na Kranjskem za potrebno in narodnim razmeram primerno, je in mora biti potrebno in primerno tudi v ostalih pokrajinah, koder bivajo Slovenci. — IV. Srednješolski učitelji, oziroma profesorji, ki so usposobljeni za več učnih jezikov, morejo biti nastavljeni na vseh zavodih, kjer se poučuje v katerem izmed dotičnih jezikov.

Književnost in umetnost.

Karel Havliček Borovský: Krst sv. Vladimira. Knjižnica „Svobodne misli“. Prvi zvezek. Cena 50 h. — Ta znamenita satira, ki se še ozremo nanjo, je izšla v slovenskem prevodu in zasluži največjega kroga čitateljev.

Kulturno delo.

Nova ljudska knjižnica. Čitalnica na Vranskem se je izpremenila v javno ljudsko knjižnico.

„Prosveta“, in sicer celjski odsek, je otvorila v ponedeljek, dne 6. t. m., četrto ljudsko knjižnico na Polzeli.

Kako porabljajo javne denarje! Znano je, da deželni odbor Istre daruje vsako leto 10.000 K slovenskega denarja zloglasni Legi. Med Legine šole spadajo tudi one v Raklju, Banjolah in Sošičih. Šolo v Raklju obiskuje 6 učencev, v Banjolah 16, a v Sošičih 6. — To so fakta. Za tri šole troši Lega najmanj 5000 K na leto. Sedaj pa vprašamo samo: v kateri namen votira deželni odbor istrski 10.000 K za Lego?

Politiški pregled.

Zakon o volilnih shodih velja seveda za deželnozbornske volitve tako kakor za državnozbornske. Volilnih shodov ni treba naznanjati in tudi vse določbe glede varstva teh shodov so veljavne. Seveda pa ni odpravljena dolžnost naznanila za ljudske shode, sploh ne za shode, ki se ne pečajo z volitvami.

Delegacije. Posvetovanja delegacij na Dunaju prično teden pozneje, nego je bilo v začetku določeno, in sicer dne 27. januarja.

Dalmatinski namestnik Nardelli je od svoje boleznii toliko okreval, da se prihodnji mesec povrne na svoje mesto.

Povišanje častniških plač. Kršč. socialna „Reichspost“ javlja, da bo eden avstrijskih delegatov stal konkretno predlog o povišanju častniških plač.

Nemški narodni svet za Kranjsko. Kranjski Nemci so imeli shod v Ljubljani. Ustanovili so nemški narodni svet, ki bo zastopal interese kranjskih Nemcev. Častnim predsednikom je izvoljen baron Schwegel.

Častništvo in sokolske zabave. Vojaška uprava v Pragi je najstrožje prepovedala častnikom, da se udeležujejo sokolskih zabav.

Vojaške vaje. Vojno ministrstvo je čas vojaških vaj tako preuredilo, da bo možno iti na vojaške vaje od srede marca do konca septembra. Vsak si bo lahko izbral za vojaške vaje čas, ki mu bo po njegovem poklicu najbolj ugalaj. S tem bo ustrezno zlasti željam kmetijskega prebivalstva.

Vojaške ječe. Pred nekoliko dnevi je vojno ministrstvo izdalo naredbe glede bistvenih reform o vojaških ječah. Te reforme temelje na modernih zahtevah, tako da se je v teh naredbah vzelo ozir tudi na zdravstvo in ječe. Te ministrske odredbe so v ozki zvezi z napadi v poslanski zbornici proti vojaškim oblastinjam.

Avtonomija mohamedancev v Bosni. Iz Sarajeva javljajo: Preteklo sredo so se pod predsedstvom civilnega adlatusa barona Benka nadaljevala pogajanja z odposlanci bosanskih mohamedancev glede verske avtonomije. Ker ni v kulturnih starih doseženih sporazumljenju, se je pogajanje o tej točki odložilo ter se je prešlo na razpravo o gospodarskih vprašanjih.

Statistika trpljenja ogrskih Slovkov. Kako madjarska sirovost preganja ogrske Slovake, pričajo te številke: Od leta 1898. so Slovaki imeli 106 političnih procesov, izmed katerih je 88 končalo z obsojenjem in samo 18 z oproščanjem obtožencev. Toženih je bilo 568 oseb, dozdaj obsojenih pa 389. Razen tega ni še končanih 15 tiskovnih pravn. Obsojenci so dobili 36 let, 4 mesece in 17 dni zapora in 23.538 K globe. Vsi so bili obsojeni zaradi političnega ščevanja (!) in političnih zločinov. Izmed obsojenih je bilo 327 kmetov, rokodelcev in obrtnikov in 62 časnikarjev. Izmed časnikov ni niti eden, ki bi ne bil obsojen vsaj v enem slučaju. „Slovenski Tyždenik“ ima 12 pravn. v štirih slučajih je obsojen na 1 leto 2 meseca in 1567 K globe. „Ludove Noviny“ imajo tudi 12 pravn. in so že obsojene v 8 slučajih na 4 leta, 3 mesece zapora in 3400 K globe. „Narodne Noviny“ imajo 10 pravn. in so obsojene na 1 leto, 37 dni zapora in 3600 K globe. Vsi drugi listi so imeli 2 ali 3 pravde.

Hrvaško. Skupno je sedaj na Hrvaškem 47892 volilcev, torej dva odstotka prebivalstva. Najmanj volilcev (1358) ima županija Lika-Krbava, največ (13 687) županija Srem, potem pridejo županija Zagreb 8528, Virovica 5872, Belovar 5242, Požega 4096, Vodruš-Beka 3872 in županija Varaždin 2192 volilcev. Od mest ima največ volilcev Zagreb (3505). — Zaradi izpremembe na bankski stolici se rok novih volitev za sator nekoliko zategne. Nove volitve ne bodo koncem februarja, kakor je bilo določeno, ampak šele prve dni marca. Novi sator se pa na vsak način sestane v roku, kakor ga določa zakon. — Letos poteče 40 let, kar je bila sklenjena ogrsko-hrvaška nagodba. Prvi nagodbeni hrvaški ban je bil Levin baron Rauch, oče novega bana Pavla barona Raucha.

Splošna volilna pravica na Ogrskem. Iz Budimpešte javljajo: Minister za notranje stvari predloži brzkone meseca marca zbornici zakonski načrt o splošni volilni pravici in razdelitvi volilnih okrajev. Prihodnji mesec bo načrt pretresovalo ministrstvo. Nove volitve na podlagi splošne volilne pravice se bodo vršile baje šele spomladi 1909.

Bojkot nemških časnikov. Iz Levova poročajo, da se je dne 31. decembra 1907 vršila tamkaj skupščina odposlancev poljskih društev v Galiciji, kjer je bilo sklenjeno pozvati prebivalstvo in lastnike javnih lokalov naj od 1. t. m. odpovedo vse časnike, ki izhajajo v nemškem cesarstvu, to pa zaradi postopanja pruske vlade proti pruskim Poljakom.

Nova trozveza? Iz Pariza javljajo, da se potovanja francoskega ministra za zunanje stvari, Pichona, v Madrid pripisuje velika važnost. Ta obisk je baje v zvezi z načrtom za ustvaritev nove trozveze: med Francijo, Anglijo in Španjo. Iz sedanjega sporazumljenja med temi državami za paralelno postopanje ob mednarodnih vprašanjih ima nastati prava, za gotovo dobo obvezna zveza.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Dalje so darovali: p. n. učiteljstvo meščanske šole v Krškem za mesec januar 5 K; Stanko Dimnik, realec v Ljubljani, 3 K; Jakobina Dimnikova, nadučiteljica hčerka v Ljubljani, za mesec januar 2 K; skupaj 10 K; zadnjič izkazanih 65 K; doslej darovanih 75 K. Bog plati!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: č. gospa Milena Kiferle iz Medvod od prodanih knjizic „Slovenska abeceda za ženska ročna dela“ 5 K; g. Fran Čuden, urar v Ljubljani, od poročnih prstanov, ki jih je kupil g. O. Železnik iz Slov. Bistrice 4 K; gđd. Malči Kobau iz Kostanjevice, 8 K, ki jih je darovala vesela družba, zbrana na fantovskem večeru tovariša J. Erbežnika. Hranilnica in posojilnica v Dolu 10 K. — G. Avgust Korbar 10 K v zmislu izjave priobčene v današnji številki. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le p. n. tovariši in tovarišice: Ferdo Juvaneč, Ana Kočevar, Vinko Brus. Slavoj Dimnik, Anton Sepaher, Vinko Zaletelj, vsi iz Postojne. (Kje sta pa še dve kolegiji? — Radovedni stavec) Viljem Zirkelbach iz Podbrezja; Karel Završ-

nik iz Dupelji; Anton Bazez z Goč; Anton Žibert z Ježice; Ivan Kutnar iz Zuzemberka. (Kje so ostali trije kolegi oz. koleginci?) Anton Vodé iz Zagrade; Anton Skala, Fran Mrcina, Fran Grum, Ljudmila Borštner, Leopoldina Vadnjaj, vsi iz Vipave; Ivan Okorn in Franica Valenčič s Prema; Julij Slapšák in Angela Trošt iz Vodice; Valentin Burnik, Konrad Barle, Leopold Merala, Pavla Bayer, Franja Lavrič, Franja Gerbec, vsi iz Metlike; Fran Lavtižar in Mara Bitenc iz Smartna pod Šmarno goro; Janko Jezeršek in H. Debevec iz Križev pri Trziču; Mihael Salberger, Roza Salberger, Ema Schitnik, Olga Šivic, Cecilija Vilman, Joško Zihlerl, vsi z Jesenic na Gorenjskem. (Ali ni tudi g. Fabine učitelj na Jesenicah? — Blagajnik.) Marija Curk z Razdrtega pod Nanosom; Janko Zirovnik, Wölfling Pavla, Lenarčič Anton, Jak Ana, Škof Fran, vsi iz Št. Vida pri Ljubljani, Bernard Andoljšek iz Litije. (Kje je koleginja?) Andrej Cvar iz Vel. Poljan; Klodila Kunac iz Suhorja pri Košani; Fran Gregorač in Josip Zupančič iz Dolenje vasi pri Ribnici. (Ali ni v Dolenji vasi trirazrednica? — Stavec.) Angela Cerar in Rozi Svetlič iz Trnja na Notranjskem; Demšar Ivan in Aschmann Em. iz Šmarjete na Dolenjskem; Kristijan Engelman, Kuhar Fran in Terezija Bolé, vsi iz Domžal; Zdravko Mikuz, Marica Barle in Angela Zurec, vsi iz Prečne pri Rudolfovem; Karel Trost, Iva Premelčeva, Ivan Gantar in Fran Zagorec, vsi iz Št. Jerneja na Dolenjskem; Marija Marout, Marija Mehle in Milena Rohrmann iz Ljubljane. (Samo tri? Kolegijalnost, o kje si doma? — Uredništvo.) Ivana Zupaneč iz Fare pri Kostelu; Fran Luznar in Ana Maly s Primskovega pri Kranju; Tomaž Kurbus in Tilka Leker iz Slivnice na Štajerskem; Ivan Kiferle in Ema Žerjav iz Preske. Hvala!

Slovenskemu deželnemu učiteljskemu društvu v Ljubljani še naslednja okrajna učit. društva niso plačala letnine po 10 h od uda za l. 1907: Ljubljanska okolica, Postojnsko, Logaško, Krško in Kočevsko slovensko učiteljsko društvo. Gg. blagajnike oz. predsednike teh društev prosimo, da stvar uredijo.

Kdor ne more plačati hkrati cele naročnine na „Učit. Tovariša“, naj jo plačuje polletno ali pa četrtletno in kdor takoj ne more plačati naročnine, naj se zgłosi po dopisnici. Tovariši, agitajte za „Tovariša“ med tovariši in tovarišicami. Pazite posebno na mlajše kolege in kolegince!

Drugi roditeljski večer na I. mestni šoli bo v soboto, dne 25. januarja. Predaval bo zobozdravnik g. dr. E. Bretl „o negovanju zob pri otrocih“. Pri tretjem roditeljskem večeru, ki bo meseca februarja, bo pa predaval g. šolski svetnik prof. dr. Janko Bezjak „o domači kazni“.

Šolski zdravnik. Pri prvem roditeljskem večeru na I. mestni šoli je poudarjal nadučitelj Dimnik važnost in potrebo šolskih zdravnikov; vsled tega je občinski svet ljubljanski na predlog g. ravnatelja Šubica za l. 1909 že postavil primerno vsoto za plačo šolskega zdravnika. Želeti bi bilo, da se tudi po d-želi nastavijo šolski zdravniki. To bi bilo v veliko korist našemu narodu.

Osebnosti. Miroslav Sijaneč, učitelj na mornariški šoli v Pulju, je imenovan za c. kr. vadniškega učitelja na učiteljskem v Mariboru. — Pomožna učiteljica na enorazrednici v Juršicah pri Postojni, Štefanija Pečarjeva, je imenovana za provizorično učiteljico istotam. — Učiteljica Marija Bajtova v Koprivniku se je odpovedala službi in pride na njeno mesto za provizoričnega učitelja in vodjo Ivan Jocič. — Učiteljica Ivana Perušková v Starem trgu pri Ložu je dobila dopust zaradi boleznii in pride na njeno mesto izprašana učiteljica Marija Turkova kot supletinja. — Irma Pirjevčeva, nadučiteljica na državni ljudski šoli v Trstu, je imenovana za učiteljico na c. kr. vadnici v Gorici.

Odlikovanje. Tov. Anton Žibert, nadučitelj na Ježici, je dobil častno svetinjo za 40 letno zvesto službovanje.

Pri volilnih shodih naj učiteljstvo naroča kandidatom, da morajo biti v prihodnjem zasedanju deželnega zbora vedno na straži za novo šolo in napredno učiteljstvo; in če pride do volilne reforme, mora biti predpogoj za njo: času primerna regulacija učiteljskih plač, kakršno je zahteval dunajski učiteljski zbor o vseh svetih. To je naročil ljubljanskima kandidatom, gg. dr. Tavčarju in dr. Trillerju tov. Dimnik.

Nasvet „Slov. Šolski Matici“. V zadnjem „Učiteljskem Tovarišu“ naznanja „Slov. Šolska Matica“, da hoče kmalu pričeti z izdavanjem prirodopisne in prirodoslovne snovi za ljudske šole. V tem oziru bi svetovali, da naj ne izdaja zgolj knjig učenega in sistematiškega značaja, marveč naj se posebno ozira na šole na kmetih, ki potrebujejo praktične snovi, ki bo našemu kmetu res v korist. Treba bo stopiti s kmetijskimi učitelji v dotiko. — Učenci ljudskih šol in tudi učiteljstvo bi bilo „Slov. Šolski Matici“ hvaležno, da začne

po zgledu „Hrv. ped. zbornica“ tudi z izdajo knjižice za učencev biblioteko. Vsako leto bi naj izšla vsaj ena knjiga. Prepričan sem, da bi prinesla tudi „Slov. Šol. Matici“ precej dobička, enako spominskim listom.

G. nadzornik Stiasny, ki je izmed Slovencev videl največ sveta, je predaval dne 8. januarja v Mestnem domu o svojem potovanju na Spitzbergen in severni rtič. Nad vse zanimivo predavanje je pojasnjeval s skriptičnimi slikami. Velika dvorana je bil natačeno polna in predavatelj je žel burno pohvalo.

Za župana v Trbovljah je soglasno izvoljen okr. šolski nadzornik in ravnatelj g. Gustav Vodušek.

Razpisana je služba potovalnega učitelja s slovenskim učnim jezikom, in sicer za politični okraj Tolmin in občine trnovske visoke planote s sedežem v Tolminu.

Ponesrečil je šolski vodja v Svetini na Štajerskem, tov. Ožbald Pustišek. Zlomil si je nogo. Nadomešča ga Juro Kislinger iz Celja.

Iz Ormoža nam poročajo, da so dne 26. decembra 1907 dobili v postelji mrtvega 43 let starega začasnopokojenega učitelja Jožefa Albrechta, ki je dlje časa služboval pri Sv. Miklavžu. Zdelo ga je kap. Pokoj mu bodi!

Šolske vesti iz Štajerskega. Za nadučitelja sta imenovana Franc Januš v Slatinu in Franc Cmerešek v Storeh. Za definitivne učitelje, oziroma učiteljice pa Anton Kovačič v St. Vidu pri Ptuj, Štefan Seliga v Rajhenburgu, Jožef Korban v Gorjenu gradu, Ema Trstenjakova pri sv. Barbari v Haložah, Frančiška Hribarjeva v Laporju, Stefanija Einspielerjeva pri Novi Štifti, Matilda Šmidova v Podgorju, Mihael Roš v Hrastniku in Jožef Velkavrh v Trbovljah-Vodah.

Iz Orehka nam pišejo: Na novega leta dan je bila v Orehku šol. veselica in roditeljski sestanek. Udeležba je bila sijajna. Šolska soba je bila premajhna, zato so morali nekateri poslušalci ostati na hodniku. Tov. učitelj Mežan je pokazal, da njegov trud ni zaman. Otroci so nas razveseljevali z nežnim petjem in ljubimi deklamacijami. Nato so nastopili domači pevci in zapeli več narodnih pesmi. Tov. Mežan je govoril v kratkih, a jedrnatih besedah o skupnem delovanju šole in doma. Starši so zvesto poslušali in videti je bilo, da jim vsa prireditev ugaja. Šolarji so bili ob božičnem drevescu obdarovani z obilnimi darovi. Vse je bilo jako lepo, zato si želimo še več takih sestankov!

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 187. vodstvena seja je bila dne 27. decembra 1907. Sejo je otvoril prvomestnik in naznanil, da so se izvršili sklepi družbenega odbora. Glede na napade „Slov. Gospodarja“, ki očita družbi „nehonetnost“ napram šolskim sestram na Muti, se je sklenilo objaviti vse tozadevne dopise med vodstvom in šolskimi sestrami na Muti, oziroma v Mariboru.

— Kat. pol. in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem se naprosi, naj vpliva na „Mir“, da preneha z napadi na družbo, ker bi družba v slučaju, da ne dobi s Koroškega prispevkov, morala ustaviti svoje delovanje na Koroškem. — Stalno nameščenim učiteljem v Trstu se dovoli do preklica draginjska doklada letnih 240 K. — Gdđ. Ema Zamejec se imenuje stalno učiteljico v Trstu, gdđ. Ivana Kastelic stalno vrtnarico na Savi. — Proračun družbin za l. 1908. se razporeži v pisarnici odbornikom na upogled in se bo sklepalo o njem v prihodnji vodstveni seji. — Dopis šolskih sester v Mariboru, v katerem naznanjajo, da ostanejo do 30. septembra l. 1908. na Muti, se pod pogojem, ako ostanejo same, ne da bi podučevale pod moškim vodstvom, se vzame na znanje. — Šolski postrežniki pri Sv. Jakobu v Trstu se mesečna plača primerno zviša. — Na predlog dr. Zerjava se voli poseben organizatoričen odsek, ki mu bodi naloga, ojačiti društveno delovanje in imeti v evidenci podružnice in sploh narodnostno stanje po slovenskih pokrajinah. — Ker so sedanji pisarniški prostori pretesni, se najame od „Čitalnice“ še eno sobo. — Sklene se izreči vodstveno zahvalo vsem slovenskim listom, ki so podpirali l. 1907. družbo. — Poleg tega se je obravnavalo o nekaterih notranjih družbinah zadevah.

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

Razgled po šolskem svetu.

— **Mestni šolski zdravnik v Ljubljani.** Občinski svetnik Šubic je pri proračunski debati v mestnem občinskem svetu naglašal potrebo mestnega šolskega zdravnika. Župan Hribar je z veseljem pozdravil ta predlog in dejal, da bo lahko dobiti pokritje za te stroške. Prav je tako!

— **Jugoslovanski vseučiliščniki v Ameriki.** Na vseučilišču v Valparaisu so ustanovili jugoslovanski akademiki svoj klub „Prosvjeta“, ki šteje sedaj sedem članov. Tajnik je Slovenec Anton Jaklič.

— **Reforma angleških vseučilišč.** Odkar je Josip Chamberlain koncem 19. sto-

letja uredil vseučilišče v Birminghamu po vzoru vseučilišč na evropskem kontinentu, se je čim močneje pojavila želja, da se na enak način preustroje tudi vseučilišča v Oxfordu in Cambridgeu. Birminghamski škof je že v minulem zasedanju angleškega parlamenta opozoril na potrebo, da se to važno vprašanje reši, a vlada je obljubila, da bo v to svrhu imenovan poseben odbor. Glavni vzrok je, da bo možno študij na vseučilišču poceniti in da bosta vseučilišči v Oxfordu in Cambridgeu pristopna tudi širjim krogom in da ne bosta samo domena bogatih in aristokratskih krogov. Zakaj samo bogati ljudje morejo dati svojim sinovom na leto 11.000 do 12.000 K, da morejo obiskovati vseučilišče. Druga točka, ki zahteva reformo, je nedostatek naučnega načrta.

Upravništvo „Učit. Tovarisa“ je odslej: Ljubljana, Gradišče št. 2.

Z gospodarskega polja.

— **V Vipavi** se je ustanovila pred kratkim po prizadevanju tovariša Mercina vinorejska zadruga, katere člani so večinoma pristaši učiteljstvu prijazne kmetijske stranke. Vodstvo novega gospodarskega podjetja je v rokah imenovanega tovariša. Opozarjamo vse prijatelje vipavskih vin na inerat „Prve vipavske vinorejske zadruge v Vipavi“, ki jo učiteljstvu najtopleje priporočamo.

— **Svetovna razstava v Bruslju.** Z Dunaja poročajo: Belgijska vlada je oficijalno povabila avstrijsko vlado, naj se udeleži svetovne razstave, ki bo leta 1910. v Bruslju. Zadnja belgijska svetovna razstava je bila leta 1905. v Litihu.

— **Padanje žitnih cen.** V zadnjih dneh minulega leta so se cene žitu na tržišču znatno znižale. Razlog padanju cen je proizšel iz ameriških tržišč. Bazen tega je po vsej Ogrski zapadel sneg, in se misli, da so jesenske setve zavarovane pred mrazom.

— **Druga telefonska zveza Dunaj-Trst.** Dogotovljena je delna proga Ljubljana-Trst in je bila oddana 15. t. m. prometu.

— **Denar bo cenejši.** Angleška državna banka je že znižala diskont od 7 na 6 odstotkov. To se je takoj čutilo na angleškem denarnem trgu: privatni diskont se je plačeval s 5 odstotki; v Berlinu se je privatni diskont znižal od 6 $\frac{1}{4}$ na 6 na Dunaju od 5 $\frac{1}{8}$ na 5 $\frac{3}{8}$ odstotka. Negotovo je še, kdaj zniža nemška državna banka diskont, ker ima velikanski promet. Od tega je odvisno tudi znižanja diskonta pri naši državni banki.

— **Jubilej poštne hranilnice.** Dne 12. t. m. je obhajala poštna hranilnica petindvajsetletnico svojega obstanka.

— **Česka trgovinska zbornica za severovzhodno Češko.** Iz Kraljevega Gradca javljajo, da se ustanovi čisto česka trgovinska in obrtna zbornica za severovzhodne dele Češke. Zbornica bo imela svoj sedež v Kraljevem Gradcu in obsegala češke okraje, ki so spadali dosedaj pod liberško zbornico.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovarisa“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Raznoterosti.

× **Veliko posojilo.** Dunajski mestni svet je sklenil najeti 360 milijonov kron posojila za mestno občino. Potem je lahko dr. Luegerju prirediti bankete, ki stanejo po 60.000 K!

× **Protij bojkotu nemškega blaga** se je zavzela ruska vlada. Gospodarska društva ruskih častnikov so dobila ukaz, naj podpirajo rusko industrijo ter ne naročajo blago iz Prusije.

× **Knez Stanislav**, sin črnogorskega knezeviča Mirka, je umrl v Kotoru. Slovesno so ga prenesli na Oetinje s sodelovanjem vseh civilnih in vojaških oblasti, duhovništva, družtev in domačega prebivalstva. Po povelju cesarja Franca Jožefa ga je spremila do meje častna stotinja katorske posadke.

× **Kanal Genova-Bodensko jezero.** Italijanski inženir Camimada je izdelal načrt za kanal, ki bo vezal Genova z Bodenskim jezerom. Te dni je Camimada pred italijanskim kraljem predaval o tem svojim načrtu. Kralj mu je obljubil, da obišče razstavo, ki se v kratkem otvori in ki bodo na nji razstavljeni načrti omenjenega kanala.

× **Čudna zmota** se je pripetila v državni bolnišnici na Long Islandu pri Novem Jorku. Meseca avgusta lanskega leta je umrl v bolnišnici ter bil pokopan na zionskem pokopališču v Novem Jorku 23 letni prisiljenec iz Avstrije Lazar Volšter. Pogrebne stroške 460 K je plačalo poljsko dobrodelno društvo v Novem Jorku. Več članov tega društva se je tudi udeležilo pogreba. Meseca septembra se je pa Lazar Volšter nenadoma pojavil v Komojki v Galiciji, odkoder se je bil izselil spomladi v Ameriko. Ker je bila njegova rodbina uradno obveščena, da je Lazar umrl dne 7. avgusta v

Ameriki ter bil pokopan, so se vsi domači hudo prestrašili, misleč, da je prišel le njegov duh iz Amerike. Domačini so se pomirili šele potem, ko jim je natanko razložil, da je bil res hudo bolan, a ko je ozdravel, ga je ameriška vlada poslala nazaj v domovino, ker ni imel dovolj sredstev. Sedaj toži poljska družba v Novem Jorku bolnišnično upravo za povrnitev pogrebniških stroškov, a tudi poljski delavci, ki so se udeležili pogreba, tožijo za odškodnino za izgubo časa. Uprava bolnišnice pa je v najhujši zadregi, ker ne ve, koga je pokopala mesto Volšterja.

× **Kupčija z deklicami v Avstraliji.** Z ozirom na pritožbe zaradi krutega ravnanja z domačini v zapadni Avstraliji poroča list „Porth Morning Herald“ baje iz gotovega vira, da v severozapadnem delu dežele redno prevažajo policija domorodne deklice v notranje kraje dežele, kjer jih prodajajo belcem, ki so nastavljeni na notraujih postajah. Policija sili deklice k potovanju.

× **Dom srbskih deklet v Budimpešti.** Veleposestnik Dugjerski je daroval 250.000 kron za gradnjo doma srbskih deklet v Budimpešti. Dne 27. m. m. so položili temeljni kamen.

× **Pomanjkanje vojaških zdravnikov.** V avstro-ogrski armadi manjka zdravnikov. V aktivni službi manjka do 200 viših zdravnikov, teh bi moralo biti 290, oziroma 276, a v službi jih je samo 92 in še ti so večinoma po vojaških šolah. Med 110 pešpolki ima le sedem polkov predpisano število zdravnikov, večina polkov ima 3, in sedem polkov le po dva zdravnika. Še slabše je pri kavaleriji. Vojna uprava zahteva od delegacij 196.000 K za ustanove medicincev, kar pa ne bo zadostovalo. Zdravniki niso zadovoljni s sedanjimi gažami.

× **Grofovstvu se je odrekel.** Grof Ferdinand Hofberg, součeneec in prijatelj iz mladih dni nemškega prestolonaslednika, se je odrekel grofovskemu naslovu. Pred nekoliko časa je vzel za ženo deklico, ki je bila uslužbena kakor prodajalka pri nekem izdelovalcu rokavic.

× **Narodna biblioteka v Parizu** je najbogatejša. Šteje 3 milijone knjig in 200.000 rokopisov. Zanj pride „British Museum“ z 2 milijonoma knjig in 50.000 rokopisi.

× **Koliko človek zapije?** Grozna je številka, s katero se lahko označi vsoto, ki jo človek zapravi za pijačo alkohola. Ako zapije človek dnevno 10 vin, zneso to na leto 36 K; v 40 letih zneso pa to 40 × 36 = 1440 K. Če bi 40 let shranjeval to, bi lahko kupil za ta denar malo gospodarstvo, ako bi se še obresti priračunale! Kaj pa oni, ki zapije dnevno 20, 30 ali 40 h na alkoholu? Kdor zapije dnevno 20 h — ta zapije v 40 letih 3000 kron, kdor pa zapija dnevno 30 h, ta potroši v 40 letih 4500 kron, kdor pa da 40 h dnevno za alkohol, ta zapije 6000 kron v 40 letih. Koliko zlatega časa pa se potrat v gostilnah in koliko boleznj izide iz dima gostilnic! Kdor izpije na dan pol litra vina za 40 vin, ta potroši v 40 letih 6000 K! Koliko težko zasluženega denarja se vrže s tem v žrelo pogubnemu alkoholu!

× **Bogata gledališna igralka.** Dvorna igralka Katarina Schrattova je kupila palačo Königswarter na Kolovratrangu za 720.000 K ter se v nji nastani, čim bo notranjost preurejena. Imenovana dama ima zveze z jako visokimi krogi.

× **Delovanje strupov na ježa.** Pred nekaj desetletji je glasoviti zoolog profesor Lenz opisal boj ježa s celo kopo gadov. Jež je gade premagal in pojedel, ne zmenivši se ni malo za njihovo pikanje. Pikali so ga tudi v jezike, ali to mu ni prav nič škodilo. Od tega časa se je ukoreninilo mnenje, da strup sploh na ježa ne deluje, akoravno so nekateri o tem dvomili. Moderno zdravljenje z rumom je dalo povod, da so strokovnjaki delali poizkuse z ježi. Pustili so, da so strupene kače pikale ježe v jezik in v gobček. Ježi so precej oboleli, trpeli so tri ali štiri dni, a potem so popolnoma ozdravili. S tem je bilo dokazano, da je jež zavarovan proti delovanju strupa. Neposredno ubrizgavanje kačjega strupa je pokazalo nazadnje stopnjo, do katere je jež zavarovan proti temu strupu. Doza, ki je ubila morskega presička, se je morala desetkrat povečati, da je pri ježu provzročila le prehodno bolehanje. Toda v ježevi krvi niso mogli najti materije, ki bi mogla služiti kakor lek proti kačjemu strupu. Z drugimi poizkusi se je dokazalo, da je jež zavarovan tudi proti drugim naravnim strupom. Jež požre špansko muho, v katere telesu se nahaja hud strup, ne da bi mu kaj škodovalo. Prenese tudi dozo cijankalija, ki umori močno mačko v štirih minutah. Šele petkrat večja doza provzroči pri njem bolehanje. Jež ima torej res trdo kožo. Dober bi bil za — slovenskega politika, ki se zaganja vanj strup klerikalnih kač.

× **Največja mesta.** Razen Dunaja je še 5 mest, ki imajo nad 2 milijona prebivalcev, in sicer: London 4,758.218, Novi Jork 4,285.435, Pariz 2,722.731, Čikago 2,483.641 in Berlin 2,094.269 prebivalcev.

Ali ste že obnovili naročnino za leto 1908?

Poziv

vsem zastopnikom učiteljstva v okr. šolskih svetih na slovenskem Štajerskem.

Pri zborovanju upravnega odbora „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic“ v Celju dne 8. decembra 1907 se je sklenilo, naj podpisane skliče shod zastopnikov učiteljstva v okr. šol. svetih zaradi pogovora o složnem nastopu v teh korporacijah. Tak sestanek so tudi nemški tovariši že imeli.

Vabite se, da se zanesljivo in točno udeležite sestanka, ki se vrši dne 2. februarja 1908 v Celju v okoliški šoli ob 10. uri dopoldne. Potnino ima plačati dotično okrajno učiteljsko društvo.

V Gor. Gradu, dne 6. januarja 1908.

Sklicatelj: Fr. Kocbek.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1900. Štajersko. 44 1—1
Na trirazredni ljudski šoli pri Sv. Andražu v Slov. Goricah se stalno ali začasnopostavlja učiteljska služba z dohodi po II. krajnem razredu.
Prosilec ali prosilke za to mesto, ki morajo biti usposobljeni za pouk v obeh dež. jezikih, naj vložijo svoje redno opremljene prošnje predpisanim potom do 15. februarja 1908, pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Andražu v Slov. Goricah.
Moška učiteljska moč dobi letnih 60 K za stanovanje.
Okrajni šolski svet ptujski, dne 10. decembra 1907.

Preklic.

Jaz Franc Bačar, posestnik v Kamniku pri Preserjih obdolžil sem po krivici gospoda nadučitelja Avgusta Korbarja v Preserjih hudobnega dejanja, vsled česar je ta gospod tožil pred sodiščem na Vrhniki. Ker sem uvidel hudo krivico, ki sem jo z neresničnim govorjenjem prizadajal g. Korbarju, sem ga prosil odpuščanja in se mu tem potom zahvalim, da mi je žalitev dobrotno odpustil.

Preklicujem pa s tem tudi javno vse žalitve in obžalujem, da sem iste izgovoril.

Kamnik pri Preserjih, 15. jan. 1908.

43 1—1 Franc Bačar.

PANORAMA KOSMORAMA

v Ljubljani, Dvorski trg št. 3

(pod Narodno kavarno). 6 52—3

Od 19. januarja do vštetelega 25. januarja:

Potovanje po novi bohinjski železnici

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

Narodna knjigarna

12 52—11 v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3

združena s trgovino s šolskimi, pisalnimi, risalnimi in drugimi v to stroko spadajočimi potrebščinami, se priporoča vsemu zavednemu naprednemu učiteljstvu za dobavljenje vseh knjig in časopisov ter šolskih in drugih potrebščin.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

P. n.

Sl. občinstvu, uradom, šolam, društvom uljudno priporočam svojo na novo ustanovljeno

knjigoveznico

opremljeno z najnovejšimi stroji tako, da mi bode mogoče izvrševati vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela, kakor n. pr.: vezava protokolov lepo se odpirajočih, hranilnih knjižic v platno s črnimi ali zlatimi napisom, šolskih, društvenih in drugih sličnih knjig po najnižjih cenah.

Pri večjih naročilih odstopim 10 % v korist naročniku ali društvu, n. pr.: Od del, katera mi blagoviljo doposlata šolska vodstva ali gg učitelji odstopim gori navedene odstotke v korist učiteljskemu konviktu. 42 5—1

Cenoje kot poved drugod. Za mnogobrojna naročila se pripravoa

Anton Janežič, knjigovez
Ljubljana, Florijanske ulice 14.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Čekovni promet c. kr. poštno-hran. urada št. 66.312.

Vabilo

k

IV. rednemu občnemu zboru

ki bode

dne 2. februarja 1908 ob 3. uri popoldne

v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva o združnem delovanju.	4. Poročilo nadzorstva o poslovanju, računskem zaključku
2. Branje revizijskega poročila „Zadružne zveze v Celju“ in ukrepi vsled istega.	in o odmeri nagrad.
3. Poročilo načelstva o računskem zaključku za leto 1907.	5. Razdelitev čistega dobička.
	6. Volitve v načelstvo in nadzorstvo.

Načelstvo.

1. Poročilo načelstva o združnem delovanju.

Po III. rednem občnem zboru (2. febr. 1907) se je konstituiralo načelstvo v seji dne 9. februarja 1907. tako-le:
Načelnik: Ivan Bernot, c. kr. strokovni učitelj; načelnikov namestnik: Jakob Dimnik, mestni nadučitelj; blagajnik: Alojzij Kecelj, mestni učitelj; člani: Anton Likozar, šolski vodja v salezijanskem zavodu; Juraj Režek, mestni učitelj; Vita Zupančičeva, učiteljica ustanovnega zavoda za gluhoneme; vsi v Ljubljani. Za združnega uradnika se je v isti seji imenoval Vendelin Sadar, mestni učitelj v Ljubljani.

Zadruga je član „Zadružne Zveze v Celju“, ki je izvršila zakonito predpisano revizijo dne 16. septembra 1907. Nadzorstvo je izvršilo glavno revizijo 30. junija 1907.

Načelstvo je imelo tekom četrtega poslovnega leta 25 sej.

Posojilnica uraduje v Komenskega ulicah št. 17 razen praznikov vsak četrtek od 10. do 12. ure dopoldne in vsako soboto od 6. do 7. ure zvečer.

Koncem leta 1906. je bilo 256 združnikov z 2658 deleži; leta 1907. je pristopilo na novo 67 združnikov z 925 deleži; koncem decembra 1907. pa je postala pravoveljavna odpoved 278 deležev; izstopil ni nobeden združnik; tedaj je koncem leta 1907. 323 združnikov s 3305 deleži.

Koncem leta 1906. je bilo 67 hranilnih knjižnic v vrednosti 90.388 K 29 h, na novo se je izdalo 51 hranilnih knjižic, uničilo pa 16. Obstoja torej 102 hranilnih knjižic v vrednosti 104.311 K 82 h in znaša povprečna hranilna vloga 1022 K 66 h.

Zneski do 200 K se izplačujejo takoj, oziroma naslednji uradni dan. Za višje zneske velja 14dnevna odpoved. Rentni davek plačuje zadruga.

Zadruga ima pravico po § 15. svojih pravil za povečanje prometnega fonda najemati izposojila in sprejemati hranilne vloge do višine podpisanih deležev 165.250 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, ako tudi ni združnik. Obrestujejo se po 5% in se obresti celoletno kapitalizirajo ter vračunajo od 1. in 16. vsakega meseca.

Koncem leta 1906. je bilo 234 združnikov-dolžnikov, ki so dolgovali 101.920 K 18 h. Posodilo se je na novo 107 združnikom, 39 združnikov pa je posojila popolnoma vrnilo. Torej je dolžnikov 302, ki dolgujejo skupaj 120.750 K 25 h ali povprek 399 K 83 h.

Posojila dobivajo le združniki proti zadostni varnosti (§ 12. pravil) in sicer se vrača vsakih 100 K posojila (predujema na 2 podpisana deleža) po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sicer 11 rokov a 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	18 " " " " 17 " " 6 " — " 18. " 3 " 56 "
C	24 " " " " 23 " " 4 " 50 " 24. " 4 " — "
D	38 " " " " 37 " " 3 " — " 38. " — " 66 "
E	46 " " " " 45 " " 2 " 50 " 46. " 1 " 81 "
F	60 " " " " 59 " " 2 " — " 60. " — " 70 "
G	70 " " " " 69 " " 1 " 75 " 70. " 1 " 42 "
H	85 " " " " 84 " " 1 " 50 " 85. " 1 " 26 "

Združniki, ki prosijo za posojilo, oziroma predujem na podpisane deleže, morajo imeti vsaj en (aktiven) delež več podpisan, nego znaša posojilo, oziroma predujem.

Za načelstvo:

Načelnik:
I. Bernot s. r.

Blagajnik:
Alojzij Kecelj s. r.

2. Branje revizijskega poročila „Zadružne Zveze v Celju“ ter ukrepi vsled istega.

Načelnik nadzorstva, Fran Gale, prebere doslovno revizijsko poročilo z dne 16. septembra 1907.

3. Poročilo načelstva o računskem zaključku za leto 1907.

Prejemki.

a) Denarni promet.

Izdatki.

Št.	Predmet	K	h	Št.	Predmet	K	h	
1	Stanje gotovine 31. dec. 1906	433	13	1	Dana posojila	45472	—	
2	Vrnena posojila	26641	93	2	Hranilne vloge	17126	54	
3	Prejete obresti posojil	7639	48	3	Izplačane obresti hranilnih vlog	354	78	
4	Prejete hranilne vloge	26508	94	4	Naložen denar	500	—	
5	Deležne vloge	4604	12	5	Nagrade za leto 1906.	1200	—	
6	Naložen denar	200	—	6	Volila	200	—	
7	Obresti naloženega denarja	22	18	7	Upravni stroški	541	46	
8	Vstopnina	134	—	8	Davek	125	17	
9	Prodani inventar	242	23	9	Nakupljen inventar	273	31	
10	Prejeti upravni stroški	504	41	10	Izplačane obresti deležev	338	95	
11	Premijska provizija	14	59	11	Prehodni zneski:			
12	Prehodni zneski:				a) čekovni promet	K 13.066-53		
	a) čekovni promet	K 13.066-53			b) premije	279-34		
	b) premije	273-67			c) koleki	10-16		
	c) koleki	10-16			d) drugi	78-49		
	d) drugi	78-49	13428	85	12	Stanje gotovine 31. dec. 1907	807	13
			80373	86			80373	86

V tekočem letu je bil promet ta-le:

Vseh prejemkov je bilo 80.373 K 86 h
Vseh izdatkov pa 79.566 „ 73 „
Torej skupni promet 159.940 K 59 h

Ozirate se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Cenovnik zastoj in poštne prosto.
Največja in najbogatejša tvorniška zaloga 31 52-3
priznana pravih švicarskih
Union-ur

katerih tvornic delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.

Velika zaloga zlatine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden urar in trgovec v Ljubljani Prešernove ulice nasproti frančiškanskemu samostanu.

Odlikovane z zlatim zaslužnim križem s krono.

C. kr. priv. tovarne

orgelj in harmonijev
Jan Tuček, Kutna gora
(Češko) 25 26-8

stavi in dobavlja orglje vseh velikosti, sistemov in slogov, harmonije s stiskalnimi in sesalnimi sistemom (Cottaye-orglje), klavirje in planine najmodernejših konstrukcij.

3 do 5letna garancija. Ustanovljene l. 1869.

Nizke cene. Tudi na obroke.

Tovarna je postavila že nad 6000 instrumentov.

Ilustrirane prospekte orgel, cenike harmonijev in klavirjev gratis in franko.

Pišite po vzorce!

Barhant

in flanelo (moderne vzorce), platno, damast, prte, brisače, blago za srajce in drugo platneno in bombažasto blago, modno blago za dame in gospode najbolje in preizkušene kakovosti

priloga izvozna tvrdka platnenega in modnega blaga 13 26-6

V. J. Havliček
v Podjebradu, Češko.

Vsako sezono novosti. Mnogo pohvalnih pisem. Naročila nad 15 kron pošiljam poštne prosto.

Kaj podeli kavi lepo barvo in prijeten okus?

„Zvezdna“ in „Ciril-Methodova“ kavina primes.

Kupovalke teh izdelkov dobivajo od Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani brezplačno mesečnik „Slovenska Gospodinja“.

Anton Šarc
Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezenine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:
15 52-19 Kolodvorske ulice št. 8.

Jernej Bahovec
trgovina s papirjem

poleg Prešernovega spomenika

priloga slavnemu učitelstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd. 17 26-2

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 20

priloga p. n. krajnim šol. svetom. šol. vodstvom in učitelstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 14 52-20

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživlja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na službini, pokojnini, ženitveni kaveji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital . . . K 1053.737.339 88

Zavarovalnine . . . „ 8.090.621 62

Izplačane škode in kapitali leta 1905 . . . „ 4.361.283 89

Rezervne in poroštvne zaloge . . . „ 34.791.584 99

Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška) . . . „ 2.188.391 24

Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva . . . „ 34.087.781 48

Izplačana dividenda članom življen. oddelkov l. 1905 . . . „ 206.296 40

V vsem pa doslej . . . „ 1.606.893 21

V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za . . . „ 3.004.509 80

V 37letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim članom odd. I—V. za škode in nagrade . . . „ 87.176.383 75

Vsa pojasnila daje 22 26-2

General. zastop. banke „Slavije“

v Ljubljani,

Gospodske ulice št. 12.

P. n. učitelstvu in sl. občinstvu se priporoča

Kavarna Evropa

v Ljubljani, na Dunajski cesti. Na razpolago je „Učiteljski Tovariš“ in vsi drugi slovenski in velika izbira tujih časopisov. — Za točno postrežbo in dobro pijačo je kar najboljše preskrbljeno.

Anton Tonejc,
kavarnar.

27 26-2

Fr. Burger

Spodnja Šiška

(pri Ljubljani) parotovarna lesnih izdelkov in vseh v mizarsko stroko spadajočih del.

Izvršitev solidna, vestna in natančna. Cene nizke. 11 26-7

11 26-7

Pri nakupu oblačilnega blaga naj se ozira na narodno trgovino

ČEŠNIK & MILAVEC

v Ljubljani (pri Češniku) Lingarjeve ulice

Velika zaloga sukna in kamgarna za moške obleke Najnovejše vrste modnega volnenega, svilnatga in perilnega blaga za dama. Velika izbira preprog, zaves, odej itd. 18 12-2

Cene nizke in strogo solidna postrežba.

P. n. učitelstvu dam pri nakupu 5% odbitka za učiteljski konvikt.

C. in kr. dvorni založnik

papežev dvorni založnik

odlikovani lekarnar **Gabrijel Piccoli**

v Ljubljani, lekarna „pri angelju“, Dunajska cesta

priloga sledeče izkušene izdelke:

Želodčna odvajalna tinktura krepča želodec, vzbuja slast ter pospešuje prebavo in odprtje telesa 1 steklenica 20 h. — Železnato vino krepča malokrvne in neryozne osebe ter bledične in slabotne otroke. Polliterska steklenica 2 K. — Salmijakove pastile olajšujejo hripavost, razkrajajo sliz. 1 škatljica 20 h. — Malinčev sok, izboren naraven izdelek. Pomešan z vodo da za zdrave in bolne prijetno, žejo gasečo in zdravo pijačo. 1 kg steklenica K 1 50. — Antirreumon (cvet proti trganju) je najboljšo sredstvo zoper reumatične boli. Bolni udje odrgnejo se s tem trikrat na dan. 1 steklenica 50 h. Na razpolago je mnogo zahvalnih pisem. Ceniki se razpošiljajo brezplačno in franko.

Naročila se izvršujejo točno po povzetju. 16 26-5

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju
Rotovška ulica št. 2

priloga kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Knjige v vseh velikostih, črtane, z eno ali dvema kolonama, v papir, platno, gradl ali polusnje vezane.

Odjemalne knjižice po raznih cenah. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učitelstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli, citre, kitare in tamburice. — Štambilje, pečatniki, vignete (Siegelmarken) za urade in privatnike izvršuje se v najkrajšem času. — Dopisnice, umetne, pokrajinske in s cveticami od najpriprostejše do najfinejše. — Albumi za slike, dopisnice in poezije. — Zavitke za urade v vseh velikostih.

Ceniki za tiskovine in pisarniške potrebščine so brezplačno na razpolago. — Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. — Priznana dobro blago. Solidna in točna postrežba. 5 52-16